

Datainspektionens årsredovisning 2003

Innehåll

Året som gått	5
Omvärlden	6
Lagar	7
Verksamhetens mål	9
Organisation	10
Verksamhetsgren 1 – Tillsyn över behandlingen av personuppgifter	11
Verksamhetsgren 2 – Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten	24
Verksamhetsgren 3 – Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet	29
Övrig åiterrapportering enligt regleringsbrevet	32
Datainspektionens utveckling till 24-timmarsmyndighet	32
Uppdrag enligt regleringsbrevet	33
Kompetensförsörjning	34
Sjukfrånvaro	34
Styrelsen	35
Resultaträkning	36
Balansräkning	37
Anslagsredovisning	38
Finansieringsanalys	38
Tilläggsupplysningar och noter	39
Väsentliga uppgifter	42

Datainspektionen är en central förvaltningsmyndighet som har till uppgift att skydda människors privatliv i IT-samhället. Skyddet ska tillgodoses utan att användningen av ny teknik onödigt hindras eller försvåras.

Datainspektionen övervakar att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandling av personuppgifter enligt Europakonventionen, Schengenkonventionen och konventionen om EU:s tullinformationssystem.

Datainspektionen hjälper enskilda personer som råkat ut för integritetskränkningar, följer upp klagomål och gör inspektioner.

Datainspektionen utfärdar föreskrifter och allmänna råd och ger synpunkter på utredningar och lagförslag. Stor vikt läggs vid förebyggande arbete, främst information och regelgivning. Råd och hjälp åt personuppgiftsombud prioriteras.

Datainspektionen följer och beskriver utvecklingen på IT-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik.

Året som gått

Personuppgiftslagen (PuL) har nu varit i kraft i fem år och en fastare praxis börjar ta form. Högsta domstolens tidigare avgörande i det s.k. Ramsbro-målet bidrog till att förtydliga undantaget för ”uteslutande journalistiska ändamål”. Nyligen gav EG-domstolen i ett av Göta hovrätt begärt förhandsavgörande besked om hur vissa grundläggande begrepp i PuL skulle tolkas. I huvudsak kan man säga att EG-domstolen tog ställning för den svenska regeringens uppfattning. När det gäller tolkningen av begreppet ”överföring av personuppgifter till tredje land” delade domstolen dock inte den svenska uppfattningen. Eftersom domstolen strikt höll sig till omständigheterna i det aktuella fallet, gav dess avgörande inte någon klarare ledning därutöver. Nåja, nya fall kommer säkert att utvidga praxis, men det tar tid.

Datainspektionens kärnverksamhet, främst tillsyn och information, har under året bedrivits på sedvanligt sätt, dvs. med inriktning på de mest integritetskänsliga behandlingarna. Som bekant återfinns de personuppgifter som är föremål för sådan behandling företrädesvis inom hälso- och sjukvården, vård i övrigt och hos rättsväsendet.

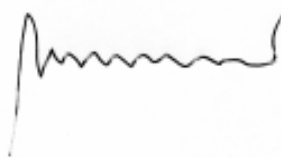
Värdet av de internationella kontakterna kan inte överdrivas, särskilt när det som fallet är för oss i de flesta fall gäller frågor som regleras i EG:s dataskyddsdirektiv. I den internationella verksamheten är ett tiotal tjänstemän direkt involverade.

Ett ärende, vari den s.k. artikel 29-gruppen ska yttra sig, har gällt frågan om i vilken utsträckning och på vilket sätt amerikanska myndigheter ska få tillgång till personuppgifter om flygpassagerare till USA. Frågan kommer sannolikt att kunna lösas genom ett särskilt avtal mellan EU-kommissionen och amerikanska myndigheter. Kommer man från europeisk sida att kunna hålla fast vid dataskyddsdirektivets riktlinjer?

Betydligt enklare att hantera är det nordiska samarbetet. Detta eftersom vår till största delen gemensamma kultur och samsyn i rättsliga frågor utgör en bra utgångspunkt för ett fruktbart samarbete. I detta sammanhang kan nämnas att de

nordiska datacheferna i november 2003 beslutade om ett samnordiskt tillsynsprojekt. Under första halvåret 2004 ska varje dataskyddsmyndighet i sitt land granska hur personuppgifter behandlas vid ett anställningsförfarande. Projektet ska avslutas med en gemensam skriftlig rapport senast den 1 november 2004. Ett förhoppningsvis bra exempel på praktiskt nordiskt samarbete.

Under det gångna verksamhetsåret har Datainspektionen anpassat sina kostnader till en lägre nivå, främst genom minskning av personalkostnaderna. Personalresurserna har begränsats även av en del oplanerad bortovaro. Inspektionen har mött detta med en idog personal och med prioriteringar, som avspeglar sig i de resurser som lagts ner inom respektive verksamhetsgren. Kärnverksamheten har prioriterats.

Leif Lindgren
T.f. generaldirektör

Omvärlden

Dataskyddsdirektivet och personuppgiftslagen

Genom personuppgiftslagen (PuL) införlivades EG:s dataskyddsdirektiv¹ med svensk lagstiftning. Direktivet anger vilket skydd som ska finnas för enskilda vid behandling av personuppgifter. Tanken är att personuppgifter ska kunna flöda fritt inom EU till gagn för den inre marknaden. Direktivet är detaljerat och ger begränsat utrymme för de enskilda staterna att välja egna lösningar i lagstiftningen.

EU-kommissionen avgav i maj 2003 en rapport² om hur medlemsstaterna genomför direktivet. Kommissionen bedömer att direktivet inte bör ändras på nuvarande stadium men anger i en arbetsplan ett antal åtgärder som behövs inom ramen för direktivet. Bl.a. anges förenklingar i personuppgiftsansvarigas anmälningsskyldighet, särskilt utpekade möjligheten att utse personuppgiftsombud. Datainspektionen deltar inom EU i en särskild arbetsgrupp som ska medverka till ett direktivet genomförs enhetligt när det gäller anmälningsskyldigheten. Se vidare avsnittet *Internationellt* på sidan 18.

En särskild utredare har haft regeringens uppdrag att se över PuL i syfte att, inom ramen för EG-direktivet, åstadkomma ett regelverk som mera tar sikte på missbruk av personuppgifter. Utredningsuppdraget ska redovisas senast den 15 mars 2004.

Regeringen har aviserat en parlamentarisk utredning med uppgift att kartlägga, analysera och utvärdera lagstiftning som berör den enskildes integritet.

Ny teknik skapar integritetsrisker

Biometri är en samlingsbeteckning på tekniker där fysiologiska särdrag omvandlas till en unik digital profil. De senaste åren har kraven skärpts på att man ska kunna styrka sin identitet och ofta nämns biometri som lösningen. På många håll planeras och testas fingeravtryck i id-handlingar och flera flygplatser provar avläsning av mönstret i ögats iris. Efter mordet på utrikesminister Anna Lindh diskuteras en ökad registrering av DNA-profiler och även andra länder planerar utökade DNA-register. Användning av biometriska data medför integritetsrisker och i augusti antog 29-gruppen inom EU ett arbetsdokument³ om biometri och integritet.

Tre områden där ny teknik skapar integritetsrisker belyses i en rapport⁴ som EU-kommissionen publicerade i höstas. Förutom biometri nämns positionering (det går till exempel att se var en mobiltelefon befinner sig) och smarta hem (trådlös kommunikation med datoriserade prylar kan avlysnas så att utomstående kan kartlägga ditt liv).

Radiofrekvent identifiering, RFID, har samma funktion som en vanlig etikett med streckkod, men RFID-taggen är mycket mindre, innehåller mer information och kan via en radiosignal avläsas på någon meters håll, tvärs igenom kläder och väskor. Kläder, skor, böcker, sedlar och annat kan märkas med RFID. Vid dataskyddschefernas världskonferens i Sydney i september antogs en resolution⁵ som varnar för integritetsriskerna med RFID.

Kameraövervakningen ökar kraftigt i omfattning både i Sverige och utomlands. Butiker, taxibilar och områden med hög brottslighet förses med kameror. I sitt remissvar på ett förslag till ny

1. Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

2. Rapporten, KOM(2003)265, finns på webben (på svenska). Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection", "Report on the transposition...", "Commissions first report".

3. 29-gruppen är en arbetsgrupp som ska se till att dataskyddsdirektivet tillämpas lika i alla EU-länder. Datainspektionen är Sveriges representant

i gruppen. Dokumentet om biometri finns på webben (på svenska). Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection", "Art.29 Data Protection Working Party", "Documents adopted".

4. EU-kommissionens rapport Security and Privacy for the Citizen in the Post-September 11 Digital Age kan hämtas på www.jrc.es (JRC är EU-kommissionens Joint Research Centre).

5. www.privacyconference2003.org/home.asp, "Commissioners resolutions"

lag för kameraövervakning erbjuder sig Datainspektionen att ta över tillsynen av kamerorna.

Slutligen finns det anledning att höja ett varningens finger för ”årets julklapp”, mobiltelefoner med inbyggd kamera. De ökar risken för att integritetskränkande bilder läggs ut på Internet. Vissa gym och badhus har redan bannlyst apparaterna.

Lagar

Datainspektionen är tillsynsmyndighet för personuppgiftslagen, kreditupplysningslagen och inkassolagen.

Personuppgiftslagen (PuL)

PuL har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas. PuL bygger på gemensamma regler som har beslutats inom EU, det s.k. dataskyddsdirektivet. Lagen omfattar behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad samt även manuellt förda personregister. Rent privat behandling av personuppgifter är undantagen. Undantag gäller även med hänsyn till offentlighetsprincipen samt tryck- och yttrandefriheten.

Särregler i annan lagstiftning tar över bestämmelserna i PuL. Det finns ett stort antal författningar med särregler. Exempelvis finns särskilda lagar om behandlingen av personuppgifter inom skatteförvaltningen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och polisverksamheten. Under år 2003 har bl.a. en ny lag om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration trätt i kraft. Lagen om elektronisk kommunikation är en ny lag som också har trätt i kraft under året. Den lagen innehåller ett särskilt kapitel om integritetsskydd med bestämmelser om behandling av personuppgifter vid tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster samt vid abonnentupplysning. Nya förordningar med föreskrifter om behandling av personuppgifter har också utfärdats under året, bl.a. en förordning om behandling av personuppgifter inom Kustbevakningen.

I PuL anges grundläggande krav på behandling av personuppgifter samt när behandling är tillåten. För behandling av känsliga uppgifter finns särskilt restriktiva bestämmelser. Lagen bygger i hög grad på samtycke från den registrerade. Vidare innehåller PuL bestämmelser om information till de registrerade, om korrigerings- och raderingsrätt och om säkerhet vid behandling.

Databehandling av personuppgifter ska anmälas till Datainspektionen, där anmälningarna förs in i ett offentligt register. Omfattande undantag från anmälningsskyldigheten finns föreskrivna i lagen, personuppgiftsförordningen och föreskrifter från Datainspektionen.

Undantag från anmälningsskyldigheten gäller bl.a. när ett personuppgiftsombud har utsetts och anmälts till inspektionen. Ett personuppgiftsombud har till uppgift att självständigt kontrollera den personuppgiftsansvariges behandlingar. Vissa särskilt integritetskänsliga behandlingar ska alltid anmälas till Datainspektionen för förhandskontroll.

Datainspektionens huvuduppgifter när det gäller PuL är att utöva tillsyn bl.a. genom inspektioner, att bedriva informationsverksamhet samt att ge ut föreskrifter och allmänna råd. Datainspektionen har även till uppgift att avge yttranden över förslag till s.k. branschöverenskommelser.

PuL kompletteras av regeringens föreskrifter i personuppgiftsförordningen (1998:1191). Under året har ytterligare bestämmelser införts i förordningen om överföring av uppgifter till tredje land.

Som tidigare nämnts har en särskild utredare haft i uppdrag att se över PuL i syfte att, inom ramen för EG-direktivet om personuppgifter, åstadkomma ett regelverk som mera tar sikte på missbruk av personuppgifter.

Kreditupplysningslagen (KuL)

Kreditupplysningsföretagen samlar in uppgifter om företagens ekonomiska förhållanden och om enskilda personers ekonomiska och personliga förhållanden. Alla personer över 15 år finns registrerade hos de största kreditupplysningsföretagen.

KuL, som tillkom år 1973, är främst en integritetslagstiftning, men lagen ska också bidra

till en effektivt fungerande kreditupplysningsverksamhet.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet behöver normalt tillstånd från Datainspektionen. Tillstånd får meddelas endast om verksamheten kan antas bli bedriven på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt. Genom bl.a. inspektioner kontrollerar Datainspektionen hur KuL efterlevs.

Inom Justitiedepartementet görs för närvarande en översyn av KuL i ljuset av att kreditupplysningar numera lämnas på andra medier än tidigare. En huvudfråga är om KuL behöver ändras för att skyddet av den enskildes integritet alljämt ska vara tillfredsställande. Översynen omfattar även andra frågor om kreditupplysningar, bl.a. ska övervägas om skyddet för den enskilde behöver stärkas när det gäller enstaka betalningsförsummelser.

Inkassolagen (IKL)

Den som ska driva in fordringar för någon annans räkning, eller fordringar som har övertagits för indrivning, måste normalt ha Datainspektionens tillstånd. För att få tillstånd krävs att någon i företagets ledning har sakkunskap inom inkassoområdet och är omdömesgill. Datainspektionen bedömer om kraven är uppfyllda och ser till att företaget iakttar god inkassosed.

Övrigt

Enligt en särskild bestämmelse i polisdatalagen tillämpas fortfarande datalagen till utgången av år 2005 för polisregister som förs med Datainspektionens tillstånd.

Verksamhetens mål

Enligt regeringens regleringsbrev för budgetåret 2003 har det övergripande målet för Datainspektionen varit att värna integriteten vid behandling av personuppgifter.

I regleringsbrevet har Datainspektionens verksamhet delats in i följande verksamhetsgrenar med angivna verksamhetsmål.

- Verksamhetsgren 1. Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Mål 1: Datainspektionen ska säkerställa att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Målet ska nås utan att användningen av ny teknik onödigt hindras eller försvåras.

Mål 2: Datainspektionen ska aktivt arbeta för att det kommer till stånd en ökad självreglering genom bl.a. flera branschöverenskommelser.

- Verksamhetsgren 2. Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet

Mål: Datainspektionen ska säkerställa att god sed iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

- Verksamhetsgren 3. Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet

Mål: Datainspektionen ska säkerställa att individers rättigheter inte kränks vid registrering, utlämnande och användning av personuppgifter.

När det gäller organisationsstyrning har i regleringsbrevet angetts att målet är att hög tillgänglighet och god service ska prägla Datainspektionens verksamhet, att inriktningen ska vara att information och service i så hög utsträckning som möjligt ska vara elektroniskt tillgänglig och att Datainspektionen utvecklas till en 24-timmarsmyndighet i enlighet med intentionerna i regeringens förvaltningspolitiska handlingsprogram.

Fullständig kostnadsfördelning har gjorts på de olika verksamhetsgrenarna. Till kostnad per verksamhetsgren har således fördelats, såväl för år 2003 som i jämförelsetalen för år 2002 och 2001, även kostnaderna för medverkan i lagstiftningsarbete, remissverksamhet, informations- och utbildningsinsatser samt medverkan i internationellt samarbete. Fördelningen av kostnader för år 2003 har beräknats på ett något annorlunda sätt än tidigare.

Regeringens återrapporteringskrav

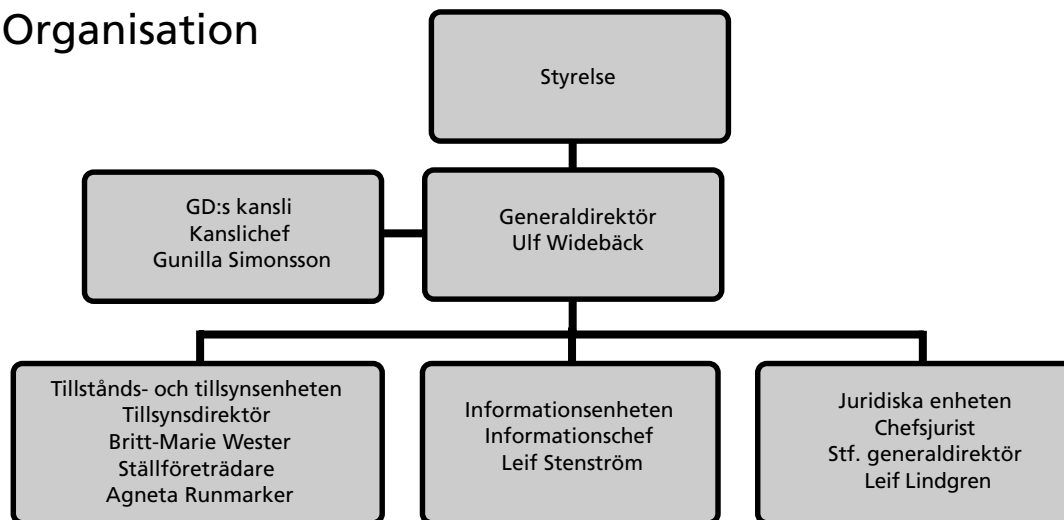
Den närmare återrapporteringen i enlighet med regleringsbrevet finns på följande sidor:

Verksamhetsgren – Tillsyn över behandlingen av personuppgifter	sidan 11
Verksamhetsgren – Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten	sidan 24
Verksamhetsgren – Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet	sidan 29

Övrig återrapportering:

Medverkan i lagstiftningsarbete och remissverksamhet	sidan 32
Övriga informations- och utbildningsinsatser	sidan 32
Övrig medverkan i internationellt samarbete	sidan 32
Datainspektionens utveckling till 24-timmarsmyndighet	sidan 32
Uppdrag enligt regleringsbrevet	sidan 33

Organisation

Styrelsen

består av generaldirektören som ordförande och åtta övriga ledamöter som förordnas av regeringen.

Generaldirektörens kansli

ansvarar för allmän administration, ekonomi-, löne- och personaladministration, registratur, arkiv, det interna IT-stödet, reception, telefonväxel samt vaktmästeri. Kansliet består av en kanslichef, två dataråd samt sju administratörer. Den särskilda ekonomienheten upphörde den 1 april 2003 varvid dess verksamhet tillfördes kansliet.

Tillstånds- och tillsynsenheten

handlägger ärenden enligt personuppgifts-, inkasso- och kreditupplysningslagarna. Enheten handlägger inkomna klagomål, genomför inspektioner och följer upp tillsynsaktiviteter. Dessutom utarbetar man informationsmaterial, tillsynsrapporter och allmänna råd samt ansvarar för samråd med personuppgiftsombuden. Enheten består av en tillsynsdirektör som chef, ett dataråd som ställföreträdande chef samt fjorton handläggare varav elva jurister och tre med särskild IT-kompetens.

Informationsenheten

informerar myndigheter, företag, organisationer, personuppgiftsombud, media och allmänheten om integritetsskyddsreglerna och Datainspektionens verksamhet. Informationsenheten arrangerar konferenser och föreläsningar, producerar trycksaker och den periodiska skriften magasin DIREKT samt ansvarar för inspektionens webbplats. Ett call-center besvarar frågor per telefon och e-post och en särskild kontaktperson ger personuppgiftsombuden service. Enheten består av en informationschef och sex handläggare.

Juridiska enheten

ansvarar för arbetet med inspektionens regelgivning och remissverksamhet. Enheten biträder inom myndigheten i juridiska frågor som är av principiell betydelse eller av särskilt komplicerad natur. Juridiska enheten svarar för bevakning och samordning av inspektionens internationella arbete. Enheten består av en chefsjurist, två dataråd, ett internationellt dataråd och ytterligare en jurist med internationella arbetsuppgifter.

Verksamhetsgren 1

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Verksamhetsgrenen omfattar information, regelgivning och rådgivning i anslutning till PuL, inspektioner och hantering av klagomål enligt PuL, anmälningar om behandling av personuppgifter och förhandskontroller enligt PuL samt systemet med personuppgiftsombud. Verksamhetsgrenen omfattar också internationell verksamhet med undantag av den som rör kreditupplysning, inkasso samt polis- och tullsamarbetet. Totala kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen redovisas i tabell nedan.

Tillsynsaktiviteter enligt PuL kan föranledas av klagomål från enskilda, uppgifter i massmedia eller inledas på Datainspektionens eget initiativ. Tillsynens bedrivs som fältinspektioner och inspektioner genom enkäter eller annan kontroll per telefon eller brev.

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter (tkr)	2003	2002	2001
Kostnader	25 143	28 657	25 534
Intäkter	1 607	1 582	2 031

Information och regelgivning (PuL)

Under året har 70 procent av informationsverksamheten rört PuL. Det är en minskad andel jämfört med förra året (80 procent), vilket beror på en ökad volym av frågor och klagomål från personer som fått inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet (se *Verksamhetsgren 2*, sidan 24). Informationen om PuL har i första hand koncentrerats på utbildning av personuppgiftsombuden. En moderniserad webbplats har introducerats.

Personuppgiftsombud

Under året har 18 seminarier anordnats speciellt för ombuden: nio i Stockholm, fyra i Göteborg, fyra i Malmö och ett i Umeå. Det är fyra fler än 2002. Nytt för året har varit en påbyggnadsutbildning (Steg 2) med ett stort avsnitt om IT-säkerhet. Sju sådana seminarier genomfördes under hösten och alla var välbesökta – särskilt de som riktade sig till den offentliga sektorn. Ytterligare seminarier planeras under 2004. Ombuden har en egen avdelning på webbplatsen och en särskild kontaktperson. Se vidare avsnittet *Personuppgiftsombud* på sidan 17.

Föreläsningar och konferenser

Många myndigheter och företag vill ge fler medarbetare än personuppgiftsombuden utbildning om PuL. Under året arrangerades fyra öppna grundkurser i PuL och i maj anordnades konferensen "Hur får personuppgifter behandlas?" som samlade 215 deltagare. Ämnen som togs upp på konferensen var Samtycke, Intresseavvägning, Information och Gallring.

Datainspektionens personal är efterfrågade föreläsare som under året höll totalt 111 föreläsningar om PuL på egna och andras konferenser, kurser och seminarier, vid utländska besök samt hos myndigheter, företag och organisationer runt om i landet. Egna arrangemang har prioriterats. Seminarierna har utvärderats genom frågeformulär och 91,4 procent av deltagarna har svarat att dagen har uppfyllt deras förväntningar. Intäkterna från seminarier, föreläsningar och konferens om PuL beräknas till 1 524 tkr (1 521 tkr år 2002 och 1 939 tkr 2001).

Webbplats

Under året invigdes en ny webbplats med förbättrad struktur och ny form. Den är anpassad efter reglerna för 24-timmarsmyndigheten, se sidan 32.

Antalet besök på webbplatsen under året har uppmätts till 130 800. Via en s.k. listserver kan man prenumerera på nyheter som läggs ut på webbplatsen. Vid årets slut fanns 2 100 webbprenumeranter.

Call-center

Datainspektionens call-center är bemannat med två jurister som hela dagarna året om besvarar frågor per telefon och e-post. Antalet telefonfrågor om PuL var oförändrat ca 9 000. Men det totala antalet samtal till myndigheten ökade med ca 3 000 till 15 000 telefonfrågor, vilket helt berodde på en kraftig ökning av frågorna om inkasso (se sidan 24). 2003 var informationsenheten förstärkt med en specialist på inkassofrågor som besvarade många av de frågorna. Antalet frågor per e-post var oförändrat ca 3 000, varav 2 100 rörde PuL. De flesta frågorna kunde besvaras omgående, men 226 stycken var komplicerade och krävde särskild utredning, ofta resulterade de i tillsynsärenden.

Trycksaker

Alla Datainspektionens trycksaker kan hämtas gratis på webbplatsen. De kan också beställas i tryckt form, i vissa fall mot en avgift. Under året har Datainspektionen sålt informationsmaterial om PuL för 50 tkr (61 tkr år 2002 och 92 tkr 2001).

Större temainspektioner dokumenteras i rapporter. Under 2003 har fyra rapporter publicerats: *Personregister i vårdregister; Behandling av personuppgifter för kontroll av anställda; Behandling av kunders personuppgifter vid elektronisk handel; Behandling av känsliga personuppgifter i forskningen.* Dessutom, i samarbete med Statskontoret *Diariet på Internet – Vägledning för myndigheter.*

Fyra nummer av *magasin DIrekt* har givits ut under året. Det är en periodisk skrift i 4-färg med reportage, nyheter och kommentarer i anslutning till Datainspektionens intresseområden. Antalet prenumeranter på den tryckta utgåvan har ökat från 3 800 till 4 100. Andra trycksaker som har producerats under året är tre skrifter med vägledning om tillämpningen av PuL: *Intresseavvägning enligt personuppgiftslagen; Sam-*

tycke enligt personuppgiftslagen och Hur länge får personuppgifter bevaras? Dessutom årsredovisningen för år 2002 samt en reviderad skrift om inkasso.

Mediekontakter

Press, radio och TV har visat stort intresse för Datainspektionens områden och därmed bidragit till att sprida en medvetenhet om integritetsfrågorna. Under året har personuppgifter på Internet, DNA-register och apoteksregister fått stort utrymme i medierna, men det största intresset visades inkassoområdet i samband med påstådda modemkapningar och bluffakturor.

Regelgivning och rådgivning

Datainspektionen utarbetar egna författningar med generella föreskrifter i serien Datainspektionens författningssamling (DIFS). Inspektionen ger dessutom ut allmänna råd med rekommendationer i olika frågor. Regeringen beslutade den 2 oktober 2003 att Datainspektionen ska göra en genomgång av myndighetens föreskrifter och allmänna råd som berör företagande i syfte att identifiera onödigt betungande regler samt redovisa de åtgärder som vidtagits eller planeras att vidtas i syfte att minska den administrativa bördan för företag. Uppdraget ska redovisas till Finansdepartementet senast den 10 maj 2004.

De generella föreskrifterna och de allmänna råden kan hämtas på Datainspektionens webbplats eller beställas per telefon.

Rådgivningen om PuL har till stor del bestått av frågor till call-center. Dessutom har vid många tillfällen representanter från myndigheter och företag besökt Datainspektionen för att diskutera sina specifika PuL-problem. Förutom de allmänna förfrågningarna har personuppgiftsombuden vid ett 40-tal tillfällen utnyttjat sin möjlighet till samråd om hur bestämmelserna ska tolkas.

Datainspektionen har under året givit ut tre nya skrifter med information och vägledning om tolkningen av PuL, se ovan.

I regleringsbrevet för 2003 gav regeringen Datainspektionen i uppdrag att utarbeta och sprida konkret information och vägledning om de rättigheter

som enskilda har när de anser att deras personliga integritet har kränkts och hur de kan göra för att få rättelse, t.ex. när uppgifter sprids via Internet.

Uppdraget har genomförts genom att en informationsskrift har arbetats fram under året.

Inspektioner (PuL)

Under år 2003 har 300 inspektioner inletts (193 inom offentlig sektor och 107 inom privat), en ökning jämfört med 250 under 2002 (123 resp. 127). Av inspektionerna var 116 fältinspektioner och 184 enkätinspektioner (160 resp. 90 under 2002). 144 inspektionsärenden avslutades under året. Att betydligt fler inspektioner har utförts inom den offentliga sektorn än inom den privata beror på att en av årets temainspektioner har avsett personuppgiftsbehandlingar inom kommuner.

Temainspektioner

Tonvikten av inspektionsverksamheten har lagts på temainspektioner. En temainspektion är en bred och djup granskning av en bransch eller sektor som kräver mer tid och större resurser än en sedvanlig inspektion. Årets temainspektioner har genomförts dels som fältinspektioner, dels som enkätinspektioner.

- En arbetsgrupp kontrollerade under år 2002 behandlingen av **personuppgifter om kunder vid elektronisk handel**. Tillsynen genomfördes i form av fältinspektioner och enkätinspektioner. Inspektionerna visade brister i den information som enligt PuL ska lämnas till kunden. Drygt hälften av de inspekterade företagen lämnade ingen information om den behandling av personuppgifter som utfördes. Hos flera av de företag som uppgav att de lämnade information uppfyllde den inte PuL:s krav. Närmare hälften av e-handelsföretagen sparade personuppgifterna trots att de inte längre behövdes i verksamheten. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden sammanställdes i en rapport (2003:2).

- Den temainspektion som under 2002 genomfördes för att kontrollera **personuppgiftsbehandling**

i arbetslivet har avslutats. Arbetsgivares övervakning av arbetstagarens Internetanvändning och privata e-post samt behandlingar inom call-centerverksamhet kontrollerades. Tillsynen genomfördes i form av fältinspektioner och enkätinspektioner. Flera av de inspekterade arbetsgivarna hade inte klart och tydligt bestämt för vilka ändamål uppgifter om de anställda samlades in. En konsekvens av att ändamålen inte bestämts är att arbetstagaren inte får information om vad uppgifterna ska användas till. En ytterligare konsekvens av att ändamålen inte är bestämda är att det finns en risk för att uppgifterna sparas under en alltför lång tid. Flertalet arbetsgivare hade inte klart för sig med vilket lagligt stöd i PuL som personuppgifter får behandlas i kontrollsyfte. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden sammanställdes i en rapport (2003:3).

- Den temainspektion om behandling av **personuppgifter inom sjukvården** som Datainspektionen inledde under 2002 har slutförts. Inspektionerna visade att det fortfarande finns stora brister i informationen till de registrerade. Vidare kontrollerades trådlösa nät på två sjukhus. Med hänsyn till att vårdregister innehåller känsliga personuppgifter fann Datainspektionen att informationen till eller från ett vårdregister som överförs via ett trådlöst system måste skyddas från obehörig avlyssning med en kryptering som ger hög säkerhet. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden sammanställdes i en rapport (2003:4).

- En temainspektion har avsett kontroll av **hur banker hanterar begäran om registerutdrag**. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden kommer att sammanställas i en rapport.

- En annan temainspektion under året har avsett kontroll av **behandling av känsliga personuppgifter hos kommuner**. Socialtjänstens och miljönamndens personuppgiftsbehandling har kontrollerats. Även rutiner för hantering av

sekretesskyddade personuppgifter samt personuppgifter på webbsidor har kontrollerats. Tillsynen genomfördes i form av fältinspektioner och enkätinspektioner. Gjorda iakttagelser och Datainspektionens ställningstaganden kommer att sammanställas i en rapport.

- Vid ytterligare en temainspektion har **överföring av personuppgifter till tredje land från företag i Sverige** kontrollerats. Tillsynen genomfördes med enkätinspektioner där ett antal företag fick svara på frågor utifrån detta tema. Tillsynen är inte avslutad. Iakttagelser och Datainspektionens synpunkter är avsedda att sammanställas och redovisas i en rapport.

- I en pågående temainspektion av **biobanker** granskar Datainspektionen sex olika biobanker för att kontrollera om personuppgifter om provgivarna, som finns i register eller på annat sätt i anslutning till biobankerna, hanteras i enlighet med bestämmelserna i PuL och vårdregisterlagen. När det gäller själva vävnadsproverna i biobankerna är dessa visserligen personuppgifter, men biobankslagens bestämmelser gäller och det är Socialstyrelsen som har tillsynsansvaret. Iakttagelserna och Datainspektionens ställningstaganden kommer att sammanställas i en rapport.

- I en temainspektion avseende **genetiska forskningsstudier** har Datainspektionen följt upp de beslut som inspektionen meddelat i samband med förhandskontroll. Vid inspektionerna kontrollerade Datainspektionen om personuppgifterna i studierna behandlades i enlighet med besluten. Det framkom att de ansvariga för forskningen hade försökt komplettera och revidera informationen till de registrerade efter Datainspektionens påpekanden om brister. Detta var en förbättring i jämförelse med vad som framkom i samband med de inspektioner som genomfördes 2002. Det fanns dock alltså brister i IT-säkerheten och i många fall saknades avtal med de personuppgiftsbiträden som anlätades. Särskilda problem uppmärksammades i de forskningsstudier där forskarna hämtade material från Medicinska biobanken i Umeå.

Problemen gällde att det dels var det oklart vem som hade personuppgiftsansvaret för hanteringen av de genetiska personuppgifterna, dels fanns det ett motstånd mot att anpassa behandlingen av personuppgifterna – särskilt informationen – till bestämmelserna i PuL.

- Den kontroll av ungefär **100 forskningsregister** som Datainspektionen slutförde under 2002 har under året sammanställts i en rapport. De brister som framkom var bland annat att många hade missuppfattat vad som är personuppgifter överhuvudtaget och vad som avses med känsliga personuppgifter samt att många hade bristande kännedom om hur informationen till registrerade personer ska vara utformad för att uppfylla PuL:s krav. Datainspektionens ställningstaganden framgår i en rapport (2003:1).

Övriga inspektioner

Övriga inspektioner har fokuserat på utvalda delar av lagstiftningen och dess efterlevnad inom olika branscher och sektorer utan att ingå i någon temainspektion. Ett antal försäkringsbolags behandling av personnummer som har samlats in i syfte att lämna en prisuppgift till den tilltänkta kunden har kontrollerats. Inspektioner med besök hos Ica och Coop har genomförts i syfte att kontrollera hur kunduppgifter behandlas vid användandet av bonuskort.

Andra inspektioner har gjorts på plats hos objekt där tidigare tillsyn har visat brister i personuppgiftsbehandlingen. Dessutom har myndigheter och företag i Gävle, Sandviken, Eskilstuna, Falun och Borlänge kontrollerats vid regionala inspektionsresor. Urvalet av objekt vid de regionala resorna har inriktats på verksamheter som behandlar känsliga uppgifter t.ex. försäkringskassan, arbetsförmedlingen, kriminalvården, polisens verksamhet samt läkar- och tandläkarpraktiker. Härutöver har inspektioner genomförts hos enstaka objekt. Vid en sådan inspektion upptäcktes uppgifter om brott i ett kundregister.

Dessutom har Datainspektionen, för att kontrollera hur känsliga personuppgifter hanteras i humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning,

genomfört inspektioner av Arbetslivsinstitutet och Brottsförebyggande rådet.

Annan kontroll

Utöver ovan nämnda inspektioner har tillsyn bedrivits genom kontroll per brev eller telefon. Under året inleddes 109 sådana tillsynsärenden, de flesta föranledda av klagomål. Se vidare avsnittet *Klagomål* nedan. Ett av dessa tillsynsärenden föranleddes av att ett landsting gav patienter direktåtkomst till sin egen sjukjournal via Internet. Datainspektionen konstaterade att det enligt vårdregisterlagen bara är tillåtet att ge direktåtkomst till dem som behöver uppgifterna för sitt arbete. Det var därför enligt inspektionens mening inte möjligt att ge enskilda patienter direktåtkomst till journalen. Landstinget har överklagat beslutet till länsrätten.

Ett annat tillsynsärende föranleddes av att ett landsting hade använt vissa datasystem för att kontrollera om arbetstagarna begärt mer ersättning än vad de varit berättigade till. Ändamålen med två av systemen ansågs inte förenliga med den utförda kontrollen. Ändamålet med lönesystemet var däremot förenligt med kontrollen och landstinget ansågs ha ett mycket starkt intresse av att kunna kontrollera att rätt lön utbetalats. Arbetstagarna måste dock i förväg få information om att kontroller kan komma att utföras och vad syftet med dessa är.

Tillsyn PuL	2003	2002	2001
Inkomna ärenden	409	340	250
Avgjorda ärenden	251	324	235
Ingående balans	129	143	128
Utgående balans	287*	129	143

* Den ökade balansen beror på att tre omfattande tema-inspektioner inte var avslutade vid årets utgång.

Klagomål (PuL)

Under året har det kommit in 421 klagomål som gäller PuL, i stort sett samma mängd som under 2002, då det kom in 406. I likhet med förra året har klagomålen till stor del rört direktadresserad reklam och publicering av personuppgifter på Internet.

Klagomålen på direktadresserad reklam har i många fall rört oönskad e-postreklam, avsaknad av adresskälla dvs. en uppgift om var man har hämtat in namn och adress till den man skickar reklamen och att företag skickar reklam trots att den klagande har anmält s.k. direktreklamspärr. Klagomål har även avsett att det i många avtals-situationer ställs krav på att lämna personnummer för att få en tjänst eller vara.

Klagomål på publicering av personuppgifter på Internet har många gånger rört privatpersoner som klagat på att de, utan att ha lämnat sitt samtycke, förekommer med personuppgifter på webbplatser (både enskildas och företags) och chatsidor. Det har även kommit in klagomål på webbplatser som innehöll personuppgifter som är känsliga enligt PuL.

En del klagomål har visat sig vara obefogade. I dessa fall har klaganden fått ett svar med information om gällande lagstiftning. Klagomålen har i många fall gällt integritetskränkande uppgifter som publicerats på Internet. Många gånger har det rört förhållanden där tryck- och yttrandefriheten samt undantaget för journalistisk verksamhet har varit tillämpligt. Datainspektionen har då skrivit till klaganden och redogjort för lagstiftningen och tolkningen av vad som avses med journalistiska ändamål.

Klagomålen har i många fall medfört att Datainspektionen har inlett tillsyn genom brev eller telefonkontakter eller som fältinspektioner. I en del fall har Datainspektionen hänvisat klaganden till att själv vända sig till den personuppgiftsansvarige. Det har framför allt gällt när klaganden har påstått att ett företag eller en myndighet har felaktiga uppgifter om honom eller henne, när klaganden har påstått att uppgifter om honom eller henne inte har gällrats trots att det borde ha

skett och när klaganden inte har fått information om att uppgifter om honom eller henne behandlas. Även när klagomålet har rört publicering av uppgifter på Internet har det många gånger förekommit att Datainspektionen har hänvisat klaganden till den personuppgiftsansvarige. Tillsyn har inletts om publiceringen har omfattat känsliga uppgifter, brottsuppgifter eller uppgift om personnummer.

Inkomna klagomål	2003	2002	2001
PuL	421	406	272
Datalagen	0	0	69
KuL	81	81	91
IkL	750	224	226
Totalt	1252	711	658

Anmälningar enligt PuL

Anmälningar enligt 36 § PuL

Personuppgiftsansvariga som inte har utsett och anmält ett personuppgiftsombud är enligt 36 § PuL skyldiga att till Datainspektionen anmäla behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Det finns omfattande undantag från anmälningsskyldigheten i 3-5 §§ personuppgiftsförordningen och i Datainspektionens föreskrifter (DIFS 1998:2, omtryckta i DIFS 2001:1). Vidare finns undantag inom skatte- och tullområdena.

Under 2003 har det kommit in 209 anmälningar om behandling av personuppgifter, dvs. betydligt färre än de 332 anmälningar som kom in under 2002. Under 2001 gjordes 840 anmälningar i samband med att datalagen slutgiltigt upphörde. Datainspektionen för ett register över anmälda behandlingar och det innehöll vid budgetårets slut 2 370 anmälningar.

Anmälningar för förhandskontroll

Innan vissa särskilt integritetskänsliga behandlingar påbörjas ska de anmälas till Datainspektionen för förhandskontroll. Det gäller främst behand-

ling av personuppgifter om genetiska anlag som har kommit fram efter genetisk undersökning och känsliga personuppgifter som behandlas för forskningsändamål utan den registrerades samtycke och utan godkännande av forskningsetisk kommitté. Vissa behandlingar hos polisen, skattemyndigheterna, Tullverket och Kustbevakningen ska också anmälas för förhandskontroll.

Under året har det kommit in 200 anmälningar för förhandskontroll, jämfört med förra årets 174. Antalet anmälningar för förhandskontroll av forskningsstudier har ökat med drygt 50 procent, från 108 till 171 anmälningar. De flesta har rört behandling av uppgifter om genetiska anlag. Några anmälningar har avsett omfattande registerforskning där personuppgifter från flera centrala myndighetsregister samlas i forskningsdatabaser.

Under året har det kommit in 28 anmälningar från polisen, en nedgång från förra årets 66. Årets anmälningar från polisen har bl.a. rört behandling av personuppgifter på polisens intranät och behandlingar i samband med trafikövervakning. Det har kommit in en anmälan från Tullverket om behandling av personuppgifter i samband med det internationella tullsamarbetet. Någon anmälan från skattemyndigheterna eller Kustbevakningen har inte kommit in.

Anmälningarna har handlagts med förtur eftersom Datainspektionen inom tre veckor måste meddela om den avser att vidta åtgärder med anledning av anmälan eller ej. Kravet på förturshandling och det rättsligt komplicerade området har medfört att handläggningen har varit mycket resurskrävande.

Förhandskontroller			
Inkomna anmälningar	2003	2002	2001
Forskning	171	108	73
Polisen	28	66	19
Skattemyndigheten	0	0	0
Tullverket	1	0	0
Kustbevakningen	0	-	-

Personuppgiftsombud

Vid årets slut hade totalt 5 324 personuppgiftsansvariga anmält ombud. Under året har 331 nya anmälningar kommit in, betydligt färre än 2002, när det kom 888 anmälningar. Antalet fysiska personer som är ombud har ökat från 2 918 till 3 133 – ett ombud kan representera flera personuppgiftsansvariga.

Information

Under året har en rad utbildningar – bland annat 18 seminarier – anordnats för ombuden som också ställer mängder av frågor per telefon och e-post. Seminarierna har utvärderats med frågeformulär och 91,4 procent var nöjda med dagen.

Systemet med personuppgiftsombud har även i övrigt fungerat utmärkt. Ombuden har en särskild kontaktperson på Datainspektionen, en jurist som besvarar frågor per telefon och e-post och i mån av tid besöker arbetsplatser och håller föreläsningar. När ett nytt ombud anmäls till Datainspektionen, får han eller hon en specialdesignad pärm med informationsmaterial och författningar. Ombuden har också en egen avdelning på www.datainspektionen.se. En stor del av kommunikationen med ombuden går nu via e-post. Se vidare i avsnitten *Information och regelgivning* på sidan 11 och *Erfarenheter av PuL* på sidan 21.

Samråd

Flera av personuppgiftsombuden har utnyttjat sin möjlighet enligt PuL att samråda med Datainspektionen vid tveksamheter om hur bestämmelserna ska tillämpas. Under året begärde 38 personuppgiftsombud samråd, att jämföra med 50 år 2002 resp. 44 år 2001.

Datainspektionen har haft samråd som bl.a. rört behandling av personuppgifter vid digital inspelning av anställdas telefonsamtal och användning av biometriska data.

Frågan om att använda fingeravtryck i stället för stämpelklocka på en arbetsplats har prövats i ett samrådsärende. Datainspektionens styrelse ansåg att fingeravtryck är en integritetskänslig uppgift och att användningen medför integritetsrisker

som kan vara svåra att överblicka i dagsläget. Mot den bakgrunden och med hänsyn till att kontroll kan ske på ett mindre integritetskränkande sätt ansågs inte den föreslagna behandlingen förenlig med de grundläggande kraven i PuL.

Övrigt

När en inspektion planeras begär Datainspektionen ofta att få ta del av den förteckning som personuppgiftsombudet ska föra enligt 39 § PuL. Ombudet får meddelande om när inspektion ska äga rum så att han eller hon kan delta. Vid i stort sett samtliga inspektioner är ombudet närvarande.

Många personuppgiftsombud har utformat informationsblad till de registrerade i samband med anmälningar för förhandskontroller enligt 41 § PuL och 10 § personuppgiftsförordningen.

Tillstånd enligt datalagen

Datalagen är fortfarande tillämplig för vissa behandlingar inom polisverksamhet. Under året kom 46 ansökningar om ändringar av datalagstillstånd in. De avsåg till största delen registret Rationell Anmälnings Rutin (RAR).

Självreglering

Enligt personuppgiftsförordningen finns möjlighet för en organisation som företräder en väsentlig del av de personuppgiftsansvariga inom en viss bransch eller inom ett visst område att träffa överenskommelse om hur personuppgifter ska behandlas inom branschen eller området (branschöverenskommelse). Om organisationen begär det ska Datainspektionen yttra sig över om överenskommelsen är förenlig med PuL och andra författningar som reglerar den behandling av personuppgifter det är fråga om.

Internationellt

Den arbetsgrupp som har tillsatts enligt artikel 29 i dataskyddsdirektivet (29-gruppen), ska avge yttrandet om uppförandekodexar (branschöverenskommelser) som har utarbetats gemensamt inom EU. Arbetsgruppen ska avgöra om förslagen över-

ensstämmer med bestämmelserna om skydd för personuppgifter. Gruppen har under året yttrat sig över Europeiska federationens för direktreklam (FEDMA) europeiska uppförandekodex för användning av personuppgifter i direkt marknadsföring.⁶

Nationellt

Datainspektionen har till uppgift att yttra sig över förslag till branschöverenskommelser. Det innebär normalt inte att ett färdigarbetat förslag lämnas in för yttrande. De branschöverenskommelser som finns eller är under arbete har respektive branschorganisation arbetat fram i samråd med Datainspektionen.

Datainspektionen har tidigare år yttrat sig över två branschöverenskommelser om direkt marknadsföring respektive marknadsundersökningar.

Svenska Inkassoföreningen gav under 2001 in en begäran om yttrande över förslag till branschöverenskommelse rörande behandling av personuppgifter i inkassoverksamhet. Efter sammanträffanden mellan företrädare för inkassoföreningen och Datainspektionen reviderades förslaget flera gånger. Datainspektionen yttrade sig över ett slutligt förslag i februari 2003. I juni kom föreningen in med en begäran om att Datainspektionen skulle yttra sig över ett justerat förslag som skulle beakta de kommentarer som inspektionen givit i sitt yttrande. Senare återkallade föreningen sin begäran varför Datainspektionen har avskrivit ärendet.

Föreningen Svenska Marknadsinformationsföretag (SMIF) har under 2003 givit in ett förslag till utvidgning av branschöverenskommelsen om marknadsundersökningar. Datainspektionens granskning av ärendet är inte avslutad.

Sveriges elevfotografers riksförbund gav under slutet av 2002 in ett förslag till branschöverenskommelse rörande behandling av personuppgifter i skolfotoverksamhet. Företrädare för förbundet har besökt Datainspektionen varefter förslaget har reviderats ett par gånger. Granskningen av förslaget har ännu inte avslutats.

Finansbolagens förening har under 2001 givit in en begäran om Datainspektionens yttrande över förslag till branschöverenskommelse om god sed i finansbolag och behandling av personuppgifter i finansieringsverksamhet. Företrädare för finansbolagen har besökt Datainspektionen. Förslaget har reviderats några gånger men föreningen har ännu inte kommit in med ett slutligt förslag för yttrande.

Internationellt (verksamhetsgren 1)

Dataskyddsdirektivet

EU-kommissionen publicerade i maj 2003 en första rapport⁷ om genomförandet av dataskyddsdirektivet. Rapporten sammanfattar kommissionens slutsatser med anledning av bl.a. de svar som medlemsstaternas regeringar och dataskyddsmyndigheter lämnade i en undersökning som kommissionen genomförde under 2002. I rapporten konstaterar kommissionen att direktivet i stort har uppnått sitt syfte att garantera ett starkt integritetsskydd samtidigt som det har gjort det lättare att skicka personuppgifter inom EU. Kommissionen konstaterar dock att man inte fullt ut har kunnat dra nytta av direktivets fördelar. Dels eftersom genomförandet har försenats i många av medlemsstaterna, dels med hänsyn till att det råder skillnader mellan hur direktivet tillämpas i de olika staterna. I rapporten uttalar kommissionen att man inte i detta skede finner anledning att föreslå några ändringar i direktivet. De problem som finns uppges i många fall kunna rättas till utan att direktivet ändras. Några särskilda frågeställningar som tas upp i rapporten är behovet av förenkling av anmälningskyldigheten för behandling av personuppgifter samt att komma till rätta med de skillnader som finns i medlemsstaterna avseende överföring av personuppgifter till tredje land. Rapporten avslutas med ett arbetsprogram för år 2003-04. Däri ingår bl.a. samarbete mellan såväl kommissionen och medlemsstaterna som mellan kommissionen och dataskyddsmyndigheterna samt en uppmaning till den s.k. 29-gruppen

6. Yttrandet finns på webben (på svenska). Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection", "Art.29 Data Protection Working Party", "Documents adopted" nummer WP 77.

7. Rapporten, COM(2003) 265 final, finns på webben (på svenska). Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection", "Report on the transposition...".

(se nedan) att arbeta vidare med vägledning i vissa frågor.

29-gruppen

Datainspektionen medverkar i EU:s gemensamma tillsyn över och utveckling av dataskyddsdirektivet genom sina representanter i 29-gruppen, en arbetsgrupp inom EU som har inrättats med stöd av artikel 29 i dataskyddsdirektivet. Gruppen ska se till att direktivet tillämpas enhetligt i medlemsstaterna. Dessutom ska gruppen avge yttranden till EU-kommissionen om skyddsnivån i länder utanför EU samt ge råd till kommissionen om förslag till ändringar av direktivet.

Gruppen har under året antagit ett arbetsdokument om behandling av biometriska uppgifter. Vidare har gruppen yttrat sig i frågan om lagring av trafikuppgifter för faktureringsändamål, över ett förslag från branschorganisationer avseende standardavtalsklausuler för överföring av personuppgifter till tredje land samt avgivit ett förnyat yttrande över skyddsnivån i USA för uppgifter om europeiska flygbolags passagerare.

Under 2003 har 29-gruppen sammanträtt sex gånger i Bryssel (vanligen tvådagarsmöten). Därutöver har Datainspektionen deltagit i två möten i Bryssel i undergrupper till 29-gruppen.

29-gruppens årsrapporter samt yttranden och rekommendationer finns på EU-kommissionens webbplats⁸.

Eurodac

Enligt EG-förordningen 2725/2000 om inrättande av Eurodac ska det finnas ett EU-gemensamt register över asylsökande som bl.a. ska innehålla deras fingeravtryck. Syftet med Eurodac är att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en asylansökan. Datainspektionen ingår i den gemensamma tillsynsmyndighet som övergångsvis ska utöva tillsyn över behandlingen av personuppgifter i Eurodac. Den gemensamma tillsynsmyndigheten, vilken konstituerades i september 2002, har inte haft något möte under 2003. Enligt EG-förord-

ningen ska tillsynen övertas av den europeiske data-tillsynsmannen⁹, när denne har trätt i funktion.

Konferenser och arbetsgrupper

Som ett led i det internationella samarbetet träffas dataskyddsmyndigheternas chefer varje år och diskuterar dataskyddsfrågor vid ett internationellt datachefsmöte, ett EU-datachefsmöte samt ett nordiskt datachefsmöte. År 2003 hölls det internationella mötet i Sydney, EU-datachefsmötet i Sevilla och det nordiska mötet i Helsingfors.

På nordisk nivå har förutom datachefsmötet hållits ett möte för handläggare och ett för teknisk personal. Det nordiska handläggarmötet år 2003 hölls i Stockholm.

Sedan 1999 hålls varje år två seminarier (workshops) där företrädare för EU-staternas dataskyddsmyndigheter samlas och diskuterar hantering av klagomål i syfte att underlätta och bidra till harmoniserade resultat samt att förbättra informationskanalerna mellan myndigheterna. Under året har seminarier hållits i Warszawa samt Rom och representanter för Datainspektionen har deltagit i båda. Nästa seminarium ska hållas i Stockholm under våren 2004.

Datainspektionen har även deltagit i en arbetsgrupp (Berlingruppen) som på uppdrag av det internationella datachefsmötet behandlar frågor om dataskydd vid telekommunikation. Gruppen har under 2003 sammanträtt vid två tillfällen, i Zürich och i Berlin.

För Justitiedepartementets räkning har ett av Datainspektionens dataråd deltagit i en arbetsgrupp inom Europarådet där dataskyddsfrågor har behandlats.

Två företrädare för Datainspektionen har också deltagit i ett seminarium i Gdansk i maj 2003 avseende öppenhet och offentlighet.

Datainspektionen har under året haft besök av delegationer från Nederländerna, Japan, Förenade Kungariket och Katalonien, Spanien.

8. Gå in på www.datainspektionen.se, "Länkar", "EU Data Protection".

9. En nyinrättad funktion som ska utöva tillsyn över behandlingen av personuppgifter hos EU:s institutioner.

Erfarenheter av tillämpningen av PuL

Information

Efterfrågan på information om PuL är fortsatt hög. Seminarier och konferenser är välbesatta och det kommer många önskemål om föreläsningar. Önskemål i utvärderingarna av seminarierna för personuppgiftsombud har lett till en ny påbyggnadsutbildning. Antalet frågor till call-center är i stort sett oförändrat. Ambitionen är att besvara e-postfrågorna omgående. Så sker i de flesta fall; om närmare utredning behövs, får frågeställaren omedelbart besked om att frågan har diarieförts som ett ärende. Webbplatsen är välbesökt och den periodiska skriften *magazin Direkt* får stadigt fler prenumeranter. I hög grad är det personuppgiftsombuden som efterfrågar information.

Inspektioner

Många inspektioner har kunnat avslutas utan anmärkning. Vanliga påpekanden hos de inspekterade objekten har gällt IT-säkerhet, bristande information enligt PuL, att man i strid med PuL har sparat uppgifter som inte längre behövs samt att ändamålen med behandlingen inte har bestämts tillräckligt preciserat. Inspektionerna har också visat att det inom en del verksamhetsområden råder osäkerhet om vem som är personuppgiftsansvarig.

Datainspektionen har för att komma till rätta med bristerna givit ut rapporter som har lämnats till inspektionsobjekten, media och branschorganisationer och därigenom fått stort genomslag. Inspektionen har även gjort uppföljningar med inspektioner på plats hos objekt där tillsyn tidigare har visat på brister. I många fall har det visat sig att objektet i fråga har rättat sig efter de påpekanden som Datainspektionen har gjort. När myndigheter har inspekterats har resultatet spritts till respektive central förvaltningsmyndighet som i många fall har informerat "sina" myndigheter. Påpekanden från en inspektion har därmed spritts till ett stort antal myndigheter som handlägger samma typ av frågor.

Klagomål

Antalet klagomål som gäller PuL har legat kvar på i stort sett samma nivå som under år 2002. Som tidigare år har en stor del av klagomålen har rört direktadresserad reklam och publicering av personuppgifter på Internet.

Klagomål som rör PuL innefattar emellanåt frågor som rör behandling av personuppgifter som regleras i annan lagstiftning och där ansvaret för tillsynen över efterlevnaden är svårbedömd eller ligger under annan myndighet. Det kan exempelvis röra sig om behandling av uppgifter som omfattas av en avvikande integritetsskyddsbestämmelse i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och som därmed faller under Post- och telestyrelsens tillsynsansvar. För att säkerställa att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet kan det för sådana och liknande fall finnas ett behov av samarbete mellan myndigheterna. Ett sådant samarbete har inletts mellan Datainspektionen och Post- och telestyrelsen. Motsvarande behov av samarbete kan uppstå även på andra områden.

Anmälningar enligt PuL

Anmälningarna enligt 36 § PuL förs in i ett offentligt register. Totalt finns nu närmare 2 400 anmälningar registrerade.

Vissa särskilt integritetskänsliga behandlingar ska anmälas till Datainspektionen för förhandskontroll. Under året har det kommit in 200 sådana anmälningar, jämfört med förra årets 174. Anmälningarna kom i de flesta fall från forskare (171 st.) eller från polisen (28 st.). Anmälningar för förhandskontroll för forskningsstudier har ökat kraftigt medan det kommit in klart färre anmälningar från polisen. Tullen kom in med en anmälan för förhandskontroll men varken skattemyndighet eller kustbevakning har lämnat in någon anmälan under året.

Förhandskontrollerna är rättsligt komplicerade och ska behandlas med förtur, vilket gör dem resurskrävande.

Personuppgiftsombud

Systemet med personuppgiftsombud har utvecklats över all förväntan. Den ursprungliga målsättningen var att 2 000 personuppgiftsansvariga skulle anmäla ombud. Vid utgången av 2003 hade ca 5 300 ansvariga anmält ca 3 100 ombud – ett ombud kan representera flera huvudmän. Under året anmäldes 330 nya ombud, vilket kan jämföras med 890 under 2002. Den stora ökningen var dock 2001, när PuL trädde i kraft fullt ut. Det året anmäldes 2 400 nya ombud.

Ambitionen är att ombudens kunskaper ska ligga på en hög nivå. Under året har 18 seminarier anordnats speciellt för ombuden. Därav var sju stycken en ny påbyggnadsutbildning (Steg 2) med ett stort avsnitt om IT-säkerhet. Seminarierna har ofta lett till att ombud med likartade problem har inlett samarbete.

PuL ger ombuden möjlighet att samråda med Datainspektionen om hur bestämmelserna ska tillämpas. Under året begärde 38 personuppgiftsombud samråd, att jämföra med 50 förra året. Orsaken till nedgången är oklar.

Många av ombuden är ambitiösa, ordnar lokala PuL-utbildningar och utvecklar rutinerna på sina arbetsplatser.

Självreglering

Det har visat sig att branschöverenskommelser inte passar alla branscher. En överenskommelse kräver en betydande arbetsinsats, i första hand från branschen men även från Datainspektionen. Den måste bygga på ett intresse från branschen, särskilt om den ska innehålla ett mervärde utöver reglerna i PuL. Under 2002 informerade Datainspektionen 25 organisationer om möjligheten till branschöverenskommelser. Intresset var lågt.

Internationellt

En erfarenhet som börjar bli tydlig är att deltagande i EU-gemensamt arbete ger ytterligare underlag för Datainspektionens tillämpning av den nationella lagstiftningen. Arbetsgruppen enligt artikel 29 i direktivet har tagit fram och publicerat ett antal rekommendationer och andra

dokument som i enskilda nationella fall har givit vägledning vid tillämpningen av PuL.

Internet

Vid behandling av personuppgifter på webbsidor blir ofta PuL tillämplig. Att uppgifterna görs tillgängliga världsvitt medför att även PuL:s bestämmelser om överföring av personuppgifter till tredje land kan bli tillämpliga. Datainspektionen har sedan PuL trädde i kraft hösten 1998 fått ägna mycket tid åt frågor om Internetpublicering. Detta har också präglat verksamhetsåret 2003. Förfrågningar, klagomål och andra ärenden har ofta rört PuL och Internet.

Datainspektionen har tidigare år avgjort en rad Internetärenden som rört förhållandet till tryck- och yttrandefriheten samt undantaget i 7 § PuL för behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål. Under år 2001 kom ett avgörande från Högsta domstolen som ger vägledning om var gränsen går för tillämpningen av PuL då personuppgifter publiceras på Internet. Men reglerna är i grunden komplicerade och svåra att överblicka för enskilda. I slutet av år 2003 meddelade EG-domstolen ett förhandsavgörande som Göta hovrätt begärt i ett mål som rör publicering på Internet. Hovrätten har ännu inte avgjort målet.

Från den 1 januari 2003 finns möjlighet för den som har en webbplats att anmäla en ansvarig utgivare till Radio- och TV-verket för att få ett utgivningsbevis. Sådana webbplatser skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen och då gäller inte PuL. Detta har medfört att när Datainspektionen handlägger klagomålsärenden som rör webbplatser, undersöks regelmässigt om det finns något utgivningsbevis. Hittills har det endast i något enstaka fall funnits utgivningsbevis som har hindrat inspektionen att utöva tillsyn enligt PuL. Radio- och TV-verket fick under 2003 in färre än 100 anmälningar om utgivare.

Slutsatser, bedömning av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder (PuL)

Information

Inriktningen på information till personuppgiftsombuden är resurskrävande, men den fungerar väl. Enkäter har visat att 91,4 procent av deltagarna i konferenser och seminarier har haft god nytta av utbildningen och de nya påbyggnadsseminarierna för ombuden har varit välbesökta. Den verksamheten bör alltså fortsätta. Antalet frågor per telefon och e-post är fortsatt högt och call-centret är ett överlägset rationellt sätt att besvara dem. Den nya webbplatsen bör utvecklas vidare enligt intentionerna för 24-timmarsmyndigheten.

Inspektioner

Antalet inledda inspektioner har ökat med tjugo procent jämfört med föregående år. Det beror på att särskild satsning gjorts på inspektioner. En bra metod är temainspektioner vars resultat sammanfattas i en rapport som sprids till berörda och press. Flera av rapporterna har fått stor publicitet genom tidningsartiklar och inslag i radio och TV. Uppföljande inspektioner inom genforskningen har visat en förbättring, vad gäller att följa Datainspektionens beslut som meddelats i samband med förhandskontroller, jämfört med vad som framkom i samband med de inspektioner som genomfördes i 2002 års temainspektion om genforskning. Temainspektionerna med efterföljande rapportering bör fortsätta. Inspektioner bör alltså vara en prioriterad verksamhet.

Klagomål

Antalet klagomål ligger på samma nivå som förra året. Under året har medierna ägnat stort utrymme åt publicering av publicering av personuppgifter på Internet. Många klagomål har gällt detta.

Anmälningar enligt PuL

Anmälningarna enligt 36 § PuL förs in i ett offentligt register som ytterst få har begärt tillgång till.

Anmälningsförfarandet är nödvändigt för att uppfylla dataskyddsdirektivet, men enligt Datainspektionens uppfattning är det av tveksamt värde för integritetsskyddet. Systemet med personuppgiftsombud som för lokala, ständigt aktuella förteckningar över register och behandlingar torde vara mer ändamålsenligt. Ett sådant synsätt ligger också i linje med vad EU-kommissionen uttalar i sin första rapport om genomförandet av dataskyddsdirektivet.

Personuppgiftsombud

Systemet med personuppgiftsombud har fungerat utomordentligt väl. Det har dock inte inneburit någon avlastning för Datainspektionen. I stället har ombudens ambitioner med krav på utbildning, samråd och information krävt stora resurser. I gengäld har ombuden förbättrat integritetsskyddet på sina eller sina uppdragsgivares arbetsplatser. Detta är ombudens egen bedömning, som har kommit till uttryck i enkäter och Datainspektionen delar den. Utvecklingen av antalet personuppgiftsansvariga som anmäler ombud (2 400 under 2001, 890 under 2002 och 330 under 2003) tyder på att de flesta verksamheter som har nytta av ombud, nu har skaffat det. Nu kommer många anmälningar om att ett tidigare ombud har ersatts av ett nytt, vilket medför att behovet av utbildning inte minskar i motsvarande takt.

Självreglering

Branschöverenskommelser synes passa få branscher. Det förefaller som om de flesta branscher föredrar systemet med personuppgiftsombud.

Internationellt

Det internationella arbetet bidrar till en ökad samsyn på integritetsskyddsområdet i Europa. Det gäller tolkningen av den nya lagstiftningen mot bakgrund av det EU-gemensamma direktivet samt frågan om hanteringen av klagomål som har behandlats i gemensamma seminarier för EU:s tillsynsmyndigheter.

Deltagandet i internationella myndigheter, arbetsgrupper, möten och konferenser medför mycket för- och efterarbete och kräver även i övrigt

stora resurser. Insatserna måste av resursskäl alltså jämt begränsas till sådant som är obligatoriskt eller bör prioriteras av andra skäl.

Internet

Det kommer in många klagomål som gäller personuppgifter på Internet. Resultatet av det uppdrag att se över PuL som en särskild utredare har kan komma att påverka den framtida hanteringen av Internetärenden.

Bedömning av verksamhetsresultatet

Som regeringen tidigare har sagt i en budgetproposition är det svårt att mäta hur Datainspektionens verksamhet bidrar till att förhindra intrång i enskildas personliga integritet. På grundval av vad som här har nämnts är den samlade bedömningen att målen för verksamhetsgrenen torde ha uppnåtts. Den bedömningen är gjord utifrån givna förutsättningar. Utvecklingen innebär ständigt nya frågeställningar (se avsnittet *Omvärlden* på sidan 6). Datainspektionen anser att dess fortsatta verksamhet måste vara av minst samma omfång som hittills för att nå målet.

Verksamhetsgren 2

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten

Verksamhetsgrenen omfattar tillsyn och tillståndsgivning enligt kreditupplysningslagen (KuL) och inkassolagen (IkL). I tillsynen ingår information, regelgivning och rådgivning, inspektioner, klagomålshantering samt internationell verksamhet inom området. Totala kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen redovisas i tabell nedan.

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet (tkr)

	2003	2002	2001
Kostnader	4 248	5 363	4 893
Intäkter	45	372*	51

* De högre intäkterna 2002 beror på en stor inkassokonferens.

2

Information, regelgivning, rådgivning (KuL och IkL)

Under 2003 har cirka 30 procent av informationsverksamheten rört KuL och IkL (20 procent 2002). Ökningen beror på nära 3 000 frågor per telefon och e-post från personer som fått inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet, vilket innebar en extra belastning motsvarande mer än en heltidstjänst. Totalt kom 3 900 telefonfrågor om inkasso jämfört med 1 100 under 2002.

Föreläsningar och konferenser

Under året höll Datainspektionens personal fem föreläsningar om inkasso och två om kreditupplysning.

Webbplats

Under "Frågor och svar" finns avdelningar för KuL och IkL. Aktuella skrifter kan hämtas eller beställas. Listor över innehavare av inkasso- och kreditupplysningstillstånd finns publicerade.

Call-center

Av telefonfrågorna till call-center rörde 3 200 (38 procent) inkasso. Det kan jämföras med 16 procent 2002. Totala antalet inkassofrågor till myndigheten ökade från 1 100 till 3 900. Huvuddelen rörde inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet. Under året var informationsenheten förstärkt med en handläggare som är specialiserad på inkassofrågor. Fem procent av telefonfrågorna rörde kreditupplysning. Under året kom dessutom ca 1 000 e-postfrågor om inkasso och kreditupplysning.

Trycksaker

Det är främst allmänheten som efterfrågar information om inkasso och kreditupplysning. Sedan många år finns lättillgängliga kostnadsfria skrifter. "Vårt att veta om inkasso" som uppdaterades under året har totalt tryckts och spritts i 50 000 exemplar och "Vårt att veta om kreditupplysningar" i 25 000. Skrifterna kan också hämtas på nätet.

Mediekontakter

Inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet har lett till många artiklar och många intervjuer med Datainspektionens handläggare. Medierna har också intresserat sig för webbplatser med kreditupplysningar där yttrandefrihetsgrundlagen sätter integritetsskyddsreglerna i KuL ur spel.

Regelgivning och rådgivning

Datainspektionen utarbetar egna författningar med generella föreskrifter i serien Datainspektionens författningssamling (DIFS). Inspektionen ger dessutom ut allmänna råd med rekommendationer i olika frågor. Regeringen beslutade den 2 oktober 2003 att Datainspektionen ska göra en genomgång av myndighetens föreskrifter och allmänna råd som berör företagande i syfte att iden-

tifiera onödigt betungande regler samt redovisa de åtgärder som vidtagits eller planeras att vidtas i syfte att minska den administrativa bördan för företag. Redovisningen av uppdraget ska ske till Finansdepartementet senast den 10 maj 2004.

På inkassoområdet finns föreskrifter och allmänna råd som har beslutats tidigare. De finns att hämta på Datainspektionens webbplats eller att beställa via telefon.

Rådgivningen har förutom frågor till call-center bestått av besök från myndigheter och företag. Efterfrågan på rådgivning inom inkassoområdet har varit exceptionellt stor under år 2003.

Kreditupplysningslagen (KuL)

Inspektioner

Datainspektionen har under året inlett 33 tillsynsärenden enligt KuL, därav åtta inspektioner. 30 tillsynsärenden, därav två inspektioner, har avslutats.

Allmänhetens klagomål handlar, liksom tidigare, i första hand om missvisande uppgifter i kreditupplysningsregistren och personupplysningar som beställs utan att det föreligger något legitimt behov. Tillsynen har därför främst varit inriktad på dessa två områden. I de flesta fallen har kreditupplysningsföretagen rättat till felen och några vidare åtgärder från inspektionens sida har inte blivit aktuella.

Det projekt som Datainspektionen inledde under vintern 2002, en uppföljning av de krav på åtgärder som framfördes i Datainspektionens och Finansinspektionens gemensamma rapport 2001:1a *"Missvisande kreditupplysningar – åtgärder och förslag"* har slutförts. Datainspektionen har särskilt granskat de rättelserutiner som tillämpas av kronofogdemyndigheterna och de myndigheter som ger in större mängder uppgifter till Riksskatteverket och kronofogdemyndigheternas utsökningsregister. Datainspektionens iakttagelser är avsedda att sammanställas.

Det tillsynsärende mot AB Svensk Upplysnings-tjänst som beskrivits i tidigare årsredovisningar har nu avgjorts av Regeringsrätten. Datainspektionen ansåg i målet att bolagets utlämnande av kredit-

upplysningar via Internet inte omfattades av yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) och hade därför förelagt bolaget att efterleva reglerna i KuL om legitimt behov och omfrågningskopia. Regeringsrätten fann att YGL gällde och att bestämmelserna i KuL om legitimt behov och omfrågningskopia inte behövde tillämpas på publiceringen. Inom Justitiedepartementet har beslutats om en översyn av förhållandet mellan KuL och YGL.

Under hösten 2003 har inspektionen närmare granskat vilka tjänster ett antal kreditupplysningsföretag tillhandahåller med stöd av YGL och vilken omfattning dessa tjänster har. Resultatet av granskningen beräknas vara klar under 2004.

Tillstånd

En ny aktör ansökte om tillstånd att få bedriva kreditupplysningsverksamhet. Datainspektionen avtog ansökan. Efter överklagande från bolaget fastställde länsrätten beslutet. För närvarande har 15 företag tillstånd att bedriva kreditupplysningsverksamhet i Sverige.

För ett par år sedan omarbetade Datainspektionen Dun & Bradstreet AB:s tillstånd och föreskrifter. Då fick bolaget föreskrifter som innebar att kreditupplysningar om fysiska personer inte får innehålla uppgift om historiska skuldsaldon och att kreditupplysningar om en fysisk person, som omfrågas i egenskap av privatperson, inte får innehålla uppgift som visar att personen är näringsidkare. Efter överklagande från bolaget fastställdes beslutet i länsrätten. Sedan bolaget överklagat länsrättens beslut fastställde kammarrätten beslutet i den del det avsåg uppgift om att personen är näringsidkare, medan villkoret om förbud mot historiska skuldsaldon upphävdes. Datainspektionen har överklagat kammarrättens dom i den del den avser historiska skuldsaldon till Regeringsrätten.

Datainspektionen har meddelat Upplysningscentralen UC AB en föreskrift som innebär att uppgift om tredskodom i kreditupplysning ska, för det fall den har undanröjts, kompletteras med en uppgift om att den har undanröjts. Efter överklagande från bolaget fastställdes beslutet i länsrätten.

Klagomål

Under året kom det in 81 klagomål enligt KuL (81 under 2002 och 91 under 2001). Det innebär att klagomålen har minskat med 36 procent sedan "rekordåret" 2000. Förutom klagomålen har Datainspektionen tagit emot 17 skriftliga förfrågningar från allmänheten rörande tillämpningen av KuL.

Ungefär två tredjedelar av klagomålen ledde inte till någon tillsynsaktivitet. I dessa fall avslutades ärendet med ett förklarande brev till den som klagat. I de fall klagomålet behövde utredas begärde inspektionen in en skriftlig redogörelse från det aktuella kreditupplysningsföretaget. I de fall utredningen utvisade att något fel hade begåtts, anmodades kreditupplysningsföretaget att vidta rättelse.

Slutsatser, bedömningar av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder

Tillsynen utvisar att det fortfarande förekommer att personupplysningar lämnas ut i fall där beställaren, oftast en abonnent med direktuppkoppling till kreditupplysningsregistret, saknar legitimt behov av upplysningen. Detta beror ofta på att kreditupplysningsföretagets abonnent inte hade satt sig in i KuL:s regler. Det finns därför skäl att se till att kreditupplysningsföretagen på ett mer aktivt och tydligt sätt informerar sina abonnenter om gällande regelverk.

Det är fortfarande vanligt att kreditupplysningsföretag lämnar felaktig beställaruppgift på kreditupplysningskopiorna. I stället för den verkliga slutanvändaren anges då slutanvändarens ombud, t.ex. en inkassobyrå eller bank. Vid brister inleder Datainspektionen tillsyn som syftar till att komma till rätta med detta problem.

Även nästkommande verksamhetsår kommer Datainspektionen att bevaka vilka effekter de nya reglerna i YGL kommer att få för kreditupplysningsverksamheten, särskilt vad gäller legitimt behov och kreditupplysningskopior. Under året har vidare inom Justitiedepartementet beslutats om ett uppdrag att bl.a. se över förhållandet mellan reglerna i KuL och YGL. Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2004. Under arbetet ska kontakt tas bl.a. med Datainspektionen.

På grundval av vad som här har nämnts är den samlade bedömningen att målet för verksamhetsgrenen har uppnåtts. Enligt regleringsbrevet ska Datainspektionen säkerställa att god sed iakttas i kreditupplysningsverksamhet.

Tillsyn, KuL	2003	2002	2001
Inkomna ärenden	33	39	25
Avgjorda ärenden	30	34	38
Ingående balans	14	9	22
Utgående balans	17	14	9

Tillstånd, KuL	2003	2002	2001
Inkomna ärenden	2	6	4
Avgjorda ärenden	4	8	1
Ingående balans	2	4	1
Utgående balans	0	2	4

Inkassolagen (IkL)

Tillsyn

Datainspektionen har under året inlett 161 tillsyns-ärenden, varav 25 fältinspektioner. Under 2002 inleddes 179 tillsynsärenden, varav 35 inspektioner. Kritik har framförts i ungefär hälften av ärendena.

Inspektioner

Under året har 25 fältinspektioner genomförts jämfört med 35 förra året. Dels har inkassobolag inspekterats, dels verksamheter som driver s.k. egeninkasso (exempelvis större bolag och kommuner). Under året har 24 inspektionsärenden avslutats. Inspektionsverksamheten har varit lika omfattande som 2002 när det gäller nedlagda resurser. Antalet inspektioner är visserligen lägre än 2002, men en av fältinspektionerna har varit mycket omfattande, den har avsett ca 250 klagomål.

En stor del av inspektionerna har kunnat avslutas utan anmärkning. Bristande tillgänglighet hos inkassobolagen är fortfarande vanligt förekommande. Det gäller både tillgänglighet per telefon och per brev. Detta gäller framförallt krav som framställts på grund av uppkopplingar till betaltjänster på Internet. Datainspektionen har vid inspektioner under året konstaterat att det finns dokumenterade rutiner mellan inkassobolagen och uppdragsgivaren när det gäller information från uppdragsgivaren till inkassoombudet rörande invändningar och betalningar. Inkassobolagen är fortfarande mycket försiktiga när det gäller att uppmärksamma uppdragsgivarna på brister i kravunderlaget. Bolagen är måna om sin kundrelation och vill inte störa den. I några fall har dock inkassouppdrag avslutats på grund av dåligt kravunderlag.

Datainspektionen har vid alla inspektioner undersökt hur preskriberade fordringar handläggs. Detta med anledning av Högsta domstolen har avgjort en fråga om återupplivande av fordring. De bolag som inspekterats har varit medvetna om domen och till största delen gallrat de fordringar som träffades av beslutet. Det finns dock en liten del uppgifter kvar i olika gäldenärsregister som gäller preskriberade fordringar.

Krav mot underåriga har granskats under året. Inkassobolagen har vidtagit åtgärder för att söka komma tillrätta med dessa krav och har i de flesta fall infört maskinella spärrar som gör att kraven faller ur kravsystemen. Kraven utreds sedan med särskild omsorg. En del inkassobolag tar inte alls emot krav där underårig kan vara inblandad. Hur inkasserade medel hanteras hos inkassobolag har också kontrollerats.

Tillstånd

Under året har det kommit in 53 ansökningar om att få bedriva inkassoverksamhet, vilket är elva fler än förra året. Totalt sett har antalet tillståndshavare minskat från 221 år 2002 till 205 år 2003. Anledningen torde vara att stora inkassobolag köper upp mindre och att några bolag har ombildats till kreditmarknadsbolag som inte faller under Datainspektionens tillsyn. Några mindre har upphört som inkassobolag. Detta är en trend sedan tre år. Datainspektionen har avslagit nya ansökningar om tillstånd i några fall på grund av att sökandena inte har uppfyllt kravet på sakkunskap enligt IkL.

Datainspektionen har i ett fall inte beviljat fortsatt tillstånd att bedriva inkassoverksamhet, eftersom kvaliteten på inkassoverksamheten inte uppfyllde IkL:s krav på god inkassosed. Beslutet har överklagats.

Klagomål

Antalet klagomål har ökat markant under året till 750 stycken (224 under 2002 och 226 under 2001). Alla som klagar i inkassoärenden får svar av Datainspektionen. De många nya klagomålen har sin grund i klagomål på modemuppkopplingar mot betalsidor där gäldenärerna påstår att de inte träffat avtal om sådan uppkoppling och ibland inte ens varit uppkopplade. Dessa klagomål utgör ca 500 stycken av totalsumman. Det är främst klagomål mot ett inkassobolag och mot bolagets uppdragsgivare som svarar för ökningen. Datainspektionen har samarbetat med Konsumentverket om information till klagande, bland annat genom information på myndigheternas webbplatser.

Klagomålen har i många fall medfört att Datainspektionen har inlett tillsyn genom brev eller fält-

inspektioner. I en del fall begär Datainspektionen en redogörelse för inkassoärendet hos indrivaren. Då kan det ibland klarläggas att något fel inte har begåtts och ärendet kan avskrivas. Andra ärenden kan ofta avslutas med ett förklarande brev eller en informationsskrift. Flera klagoärenden beror på att gäldenärerna ställer frågor till Datainspektionen direkt, istället för till inkassobolaget, eftersom det kan finnas ett motstånd mot att ringa direkt till indrivaren.

Vid kritik mot indrivaren meddelar Datainspektionen sin uppfattning om hur indrivningen ska utföras för att tillgodose kravet på god inkassosed. Däremot uppträder inte Datainspektionen som ombud och uttalar sig inte i skadestandsfrågor. Om gäldenären ställer krav på skadestånd i sitt klagomål, hänvisas han till konsumentrådgivare, advokat eller annat biträde.

Datainspektionen har också via handläggare hos olika kronofogdemyndigheter uppmärksamats på att grunden för fordran ofta är bristfällig när ärendena kommer in till dem, detta gäller särskilt ärenden som hanteras via filer från uppdragsgivare till inkassobolag.

Slutsatser, bedömning av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder

Under året kom det in mer än tre gånger så många inkassoklagomål som ett normalår. Hela ökningen gällde klagomål på inkassokrav för påstådda besök på porrsidor på Internet. Ett inblandat inkassoföretag inspekterades och när bolagets tillstånd gick ut under året, förlängdes det inte. Allt detta har varit mycket resurskrävande.

Preskriptionsärenden är fortfarande inte fullt utgallrade hos vissa inkassobolag. Datainspektionen kommer även nästa år ägna dessa frågor särskild uppmärksamhet vid fältinspektioner.

De rutiner om underrättelse av invändningar och betalningar som kommit in direkt till uppdragsgivaren har dokumenterats väl. Efterlevnaden är dock inte alltid så som rutinerna föreskriver.

Grunden för fordran anges inte alltid tillräckligt tydligt. Datainspektionen kommer under 2004 granska detta särskilt hos de inkassobolag

som hanterar stora mängder av fordringar med hjälp av filöverföringar från sin uppdragsgivare.

På grundval av vad som här har nämnts är den samlade bedömningen att målet för verksamhetsgrenen har uppnåtts. Enligt regleringsbrevet ska Datainspektionen säkerställa att god sed iakttas i inkassoverksamhet.

Tillsyn, IkL	2003	2002	2001
Inkomna ärenden	161	179	178
Avgjorda ärenden	156	177	176
Ingående balans	12	10	8
Utgående balans	17	12	10
Tillstånd, IkL	2003	2002	2001
Inkomna ärenden	53	42	50
Avgjorda ärenden	55	40	52
Ingående balans	3	1	3
Utgående balans	1	3	1

Internationellt, Kul + IkL

Behandling av personuppgifter för kreditupplysnings- och inkassoändamål faller under bestämmelserna i dataskyddsdirektivet (95/46/EG). Den arbetsgrupp som är tillsatt enligt artikel 29 i direktivet (se sidan 19) har tidigare i olika sammanhang diskuterat frågor om behandling av personuppgifter för kreditupplysningsändamål.

Datainspektionen har under året biträtt brittisk myndighet vid utredning av ett brittiskt inkassobolag med svensk ägare.

Verksamhetsgren 3

Tillsyn över personregister inom polis- och tullsamarbetet

Verksamhetsgrenen omfattar information, regelgivning och rådgivning, inspektioner, hantering av klagomål samt internationell verksamhet, inklusive medverkan i EU:s gemensamma tillsyn enligt konventionerna på området. Totala kostnader och intäkter för verksamhetsgrenen redovisas i tabell nedan.

Tillsyn, polis och tull (tkr)	2003	2002	2001
Kostnader	899	1 433	1 846
Intäkter	1	0	0

Schengen

Sverige är sedan 2001 operativ medlem i Schengen-samarbetet som har sin grund i ett avtal slutet i Schengen i Luxemburg 1985. Samarbetet bygger på ett gemensamt regelverk som innebär fri rörlighet för personer inom Schengenområdet men också ett polisiärt samarbete genom informationsutbyte och operativ samverkan mellan polis- och gränskontrollmyndigheter. Samarbetet har inneburit att passkontrollen mot 13 av de 15 EU-länderna har slopats. Bara Storbritannien och Irland står utanför. Norge och Island deltar i samarbetet enligt ett särskilt avtal. Som hjälpmedel för samarbetet finns ett gemensamt informationssystem, SIS. Rikspolisstyrelsen ansvarar för den svenska delen av SIS. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för hanteringen av personuppgifter enligt konventionen.

Europol

Genom Europolkonventionen upprättades den europeiska polisbyrå Europol. Europols främsta uppgift är att vara ett kriminalunderrättelseorgan för medlemsstaterna i EU och att vara ett hjälpmedel i kampen mot den internationella organiserade brottsligheten av allvarligt slag, t.ex. narkotika-

handel. Europol behandlar personuppgifter dels i ett informationsregister, dels i olika analysregister. Europol samarbetar med de nationella polismyndigheterna via en nationell enhet i varje deltagande land. I Sverige finns den nationella enheten vid Rikspolisstyrelsen. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandlingen av personuppgifter enligt konventionen.

TIS

För att bekämpa grövre brottslighet på tullområdet antogs år 1995 inom EU en konvention om tullinformationssystemet, TIS (på engelska: Customs Information System, CIS). Konventionen reglerar den del av TIS som avser bekämpning av brott mot nationella tullbestämmelser. Regler om tullinformationssystemet finns sedan tidigare också i en EG-förordning. Förordningen reglerar den del av TIS som avser bekämpning av brott mot EU:s gemensamma tull- och jordbrukslagstiftning. TIS kan betraktas som ett underrättelse- och spaningsregister där Tullverket ansvarar för den svenska användningen. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet för behandlingen av personuppgifter i TIS.

Information och regelgivning (polis- och tullsamarbetet)

Polis- och tullsamarbetets andel av informationsverksamheten är försumbar. Allmänheten har i liten utsträckning vänt sig till Datainspektionen med frågor om polis- och tullsamarbetet. Verksamheten inskränker sig till information på webbplatsen, ett fåtal telefonfrågor och några presskontakter.

Datainspektionen utarbetar egna författningar med generella föreskrifter i serien Datainspektionens författningssamling (DIFS). Inspektionen

ger dessutom ut allmänna råd med rekommendationer i olika frågor. Inga generella föreskrifter eller allmänna råd inom området har givits ut under året.

Inspektioner (polis- och tullsamarbetet)

Schengen

Datainspektionen har kontrollerat behandlingen av personuppgifter som utförs i det nationella Schengenregistret (N-SIS) av Sirene-kontoret vid Rikspolisstyrelsen. Inspektionerna, som utförts med besök på plats, har ännu inte avslutats. Datainspektionen kommer fortlöpande att granska behandlingen av personuppgifter som utförs i N-SIS.

Europol

Datainspektionen har vid ett besök kontrollerat den behandling av personuppgifter som utförs av den nationella enheten vid Rikspolisstyrelsen. Inspektionen har ännu inte avslutats. Datainspektionen kommer fortlöpande att granska den personuppgiftsbehandling som utförs nationellt i anledning av Europolkonventionen.

TIS

Datainspektionen har under 2003 handlagt en förhandskontroll som rör behandling av personuppgifter i samband med det internationella tullsamarbetet. Någon inspektion av personuppgiftsbehandlingen har inte utförts under året.

Klagomål (polis- och tullsamarbetet)

Det har kommit ett klagomål i anledning av Schengensamarbetet. Ärendet, som har föranlett en inspektion, är inte avslutat. Det har inte kommit något klagomål med anledning av tillämpningen av Europolkonventionen eller konventionen om tullinformationssystemet (TIS).

Gemensam tillsyn (polis- och tullsamarbetet)

Schengen

En gemensam tillsynsmyndighet i Bryssel övervakar den behandling av personuppgifter som utförs inom ramen för Schengensamarbetet. Företrädare för Datainspektionen ingår i myndigheten som under året har fortsatt att följa utvecklingen av den nya tekniken för SIS-systemet (SIS II). Myndigheten har också yttrat sig om tolkningen av vissa bestämmelser i Schengenregelverket. I mars 2003 utförde den gemensamma tillsynsmyndigheten, för andra gången sedan SIS inrättades, en inspektion av den centrala delen av SIS i Strasbourg. I syfte att öka medvetandet om Schengenregelverket och medborgarnas rättigheter har myndigheten inrättat en webbplats, www.schengen-jsa.dataprotection.org. Den gemensamma tillsynsmyndigheten publicerar vartannat år en verksamhetsrapport och har också givit ut ett nyhetsbrev under hösten 2003. Under 2003 har myndigheten sammanträtt vid fem tillfällen i Bryssel. Dessutom har den gemensamma tillsynsmyndigheten anordnat en hearing i Europaparlamentet i oktober 2003 avseende utvecklingen av det nya SIS-systemet, SIS II.

Europol

Den tillsynsmyndighet för Europol som inrättades inom EU 1998 består av företrädare för de nationella tillsynsmyndigheterna i varje land. Datainspektionen är Sveriges nationella tillsynsmyndighet och företrädare för inspektionen ingår således i den gemensamma tillsynsmyndigheten. Europols verksamhet inleddes den 1 juli 1999 och utbyte av uppgifter sker nu bl.a. genom att de nationella enheterna förser Europols analysfiler med uppgifter av betydelse för polissamarbetet. Den gemensamma tillsynsmyndigheten har fått tillfälle att yttra sig över de analysprojekt som öppnats under året. Tillsynsmyndigheten har vidare behandlat frågor om Europols samarbete med tredje land. Representeranter för den gemensamma tillsynsmyndigheten har under året (i februari och november) utfört inspektioner vid Europols kontor i Haag. Vidare

har den under året publicerat en aktivitetsrapport för tiden oktober 1998 – oktober 2002.

Inom den gemensamma tillsynsmyndigheten finns också en särskild överklagandekommitté dit enskilda kan överklaga Europols beslut i fråga om bl.a. tillgång till och rättelse av uppgifter. Datainspektionens generaldirektör har sedan december 2001 varit vice ordförande i kommittén som hittills har mottagit och avslutat två klagomål. Det senaste avslutades under hösten 2003. Beslutet meddelades vid en presskonferens i Bryssel. Under året har den gemensamma tillsynsmyndigheten sammanträtt vid fem tillfällen i Bryssel. Överklagandekommittén har sammanträtt vid sex tillfällen.

TIS

År 2001 inrättades en gemensam tillsynsmyndighet med uppgift att övervaka behandlingen av personuppgifter i den del av informationssystemet för tull-samarbete, TIS, som regleras i TIS-konventionen (CIS-konventionen på engelska). Företrädare för Datainspektionen ingår i myndigheten som under 2003 hållit ett sammanträde i Bryssel.

Slutsatser, bedömning av verksamhetsresultatet och behov av åtgärder (polis- och tullsamarbetet)

Sverige har varit operativ medlem i Schengen sedan mars 2001. Då började SIS-systemet användas i Sverige. Datainspektionen har under året inspekterat den svenska delen av systemet och inspektioner kommer att göras fortlöpande under år 2004. Det är för tidigt att nu se några effekter av verksamheten eller några behov av åtgärder.

När det gäller Europol, har det informationsregister som regleras i Europolkonventionen ännu inte startat fullt ut hos Europol. Först när konventionen kommer att tillämpas i sin helhet kan effekterna av tillsynen bedömas.

I betänkandet *Behandling av personuppgifter i polisens verksamhet* (SOU 2001:92) föreslår Polisdatautredningen en ny polisdatalag som kan få betydelse för informationsutbytet med Europol.

Tullverket har under året tagit ett datasystem i bruk där personuppgifter som rör det internationella tullsamarbetet behandlas. Det var dock för tidigt att inspektera under 2003.

Allmänheten har i liten utsträckning vänt sig till Datainspektionen i fråga om de nu beskrivna informationssystemen. Fastän systemen är förhållandevis nya bedömer därför inspektionen att allmänhetens medvetenhet om dem behöver ökas. Datainspektionen bör överväga hur inspektionens fortsatta arbete kan bidra därtill.

Kostnaderna för medverkan i internationellt samarbete redovisas på sidan 32.

På grundval av vad som här har nämnts är den samlade bedömningen att målet för verksamhetsgrenen har uppnåtts. Enligt regleringsbrevet ska Datainspektionen säkerställa att individers rättigheter inte kränks vid registrering, utlämnande och användning av personuppgifter.

Övrig åiterrapportering enligt regleringsbrevet

Medverkan i lagstiftningsarbete och remissverksamhet

Kommittéarbete

Företrädare för Datainspektionen har under året deltagit som experter i Offentlighets- och sekretesskommittén (Ju 1999:06), Utlänningsdatautredningen (UD 2001:05), Underrättsdatautredningen (Fö 2002:01), Personuppgiftslagsutredningen (Ju 2002:02), Utredningen om uppföljningen inom läkemedelsområdet (S 2002:06), InfoSäktutredningen (Fö 2002:06), Kvalitetsregisterutredningen (S 2003:03) och Utredningen om behandlingen av folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheter (Ku 2003:03).

Remisser

Arbetet med remisser har minskat men är fortfarande omfattande. Under år 2003 har 67 remissyttranden avgivits (95 under år 2002 och 74 år 2001). Därtill kommer en stor mängd delningar, dvs. begäran om synpunkter på utkast till författningar, lagrådsremisser och propositioner.

Kostnader

Kostnaden för medverkan i lagstiftningsarbete och remissverksamhet har fördelats på de olika verksamhetsgrenarna och har uppgått till 3 288 tkr (5 376 tkr år 2002 och 5 089 tkr år 2001). Någon övrig verksamhet av detta slag finns inte att rapportera.

Information

Kostnaderna för den omfattande verksamheten med föreläsningar och seminarier täcks till stor del med avgifter. Alla trycksaker kan hämtas gratis på nätet. De kan också beställas i tryckt form, i vissa fall mot en avgift. Kostnader och intäkter redovisas under respektive verksamhetsgren. Några övriga informations- och utbildningsinsatser finns därför inte att rapportera särskilt. Totala kostnader och intäkter redovisas i tabell nedan.

Information (tkr)	2003	2002	2001
Kostnader*	6 456	7 585	6 966
Intäkter	1 613	1 954	2 082
konferenser	1 404	1 585	1 567
föreläsningar	149	292	399
Försäljning, trycksaker	60	77	116

*Kostnader redovisas netto efter avdrag för intäkter

Internationellt, kostnader

Medverkan i internationellt samarbete har redovisats under respektive verksamhetsgren. Något övrigt internationellt samarbete har inte förekommit.

För att länka samman det internationella arbetet med det nationella har medverkan i EU:s gemensamma tillsyn spridits och ingår bland arbetsuppgifterna för ett tiotal av de anställda. Två anställda arbetar på heltid med internationella frågor. De totala kostnaderna för det internationella samarbetet inom de olika verksamhetsgrenarna har minskat till 3 164 tkr jämfört med 4 901 tkr år 2002 och 5 595 tkr år 2001. Beloppen avser till större delen personalkostnader. Den minskade kostnaden sammanhänger med att inspektionens totala kostnader minskade 2003 främst genom minskade personalresurser.

Datainspektionens utveckling till 24-timmarsmyndighet

Datainspektionen har under året fortsatt sitt arbete med att utvecklas till en 24-timmarsmyndighet. En ny, modern, webbplats¹⁰ har invigts som bättre svarar mot de krav som ställs på en 24-timmarsmyndighet. En tydligare struktur ska hjälpa besökarna att lättare finna den information de söker. Stor vikt har lagts vid att skapa en användarvänlig webbplats som dessutom är anpassad för handikappades särskilda behov. Bland annat har synskadade testat användbarheten. Också person-

10. www.datainspektionen.se

uppgiftsombud – en primär målgrupp för Datainspektionens informationsarbete – har involverats i utprovningen av den nya webbplatsen.

Under året har också en arbetsgrupp initierats som ska arbeta med frågor kring 24-timmarsmyndigheten. Tillsammans med en konsult ska arbetsgruppen under våren 2004 utarbeta en plan för det fortsatta arbetet.

Uppdrag enligt regleringsbrevet

Förslag till utformningen av ett avgiftssystem för tillståndsgivningen och tillsynen inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten (regleringsbrevet punkten 1.3a)

Datainspektionen har haft i uppdrag att utreda och lämna förslag till ett system med avgifter för tillstånd och tillsyn inom kreditupplysnings- och inkassoverksamheten. Inspektionen har redovisat uppdraget genom en rapport till regeringen den 18 juni 2003.

Förslag till strategi för tillsyns- och informationsverksamheten samt förslag till system för verksamhetsplanering och uppföljning (regleringsbrevet punkten 1.3b)

Uppdraget

Datainspektionen ska utarbeta en samlad strategi för sin tillsyns- och informationsverksamhet och utforma ett ändamålsenligt system för verksamhetsplanering och uppföljning. Inspektionen ska särskilt överväga hur arbetet med omvärldsanalyser, utveckling av tillsynsmetoderna och kompetensförsörjningen kan förstärkas. Datainspektionen ska därvid beakta relevanta överväganden och förslag i betänkandet (SOU 2002:2) av utredningen om Datainspektionens framtida verksamhetsinriktning. En plan för hur Datainspektionen avser genomföra detta uppdrag ska redovisas till reger-

ingen senast den 1 mars 2003. En redovisning av genomförda åtgärder ska lämnas i årsredovisningen för år 2003.

Genomförda åtgärder

Strategier för tillsyns- och informationsverksamheterna avseende år 2003 fastställdes den 10 respektive 20 februari 2003. Den 27 februari 2003 lämnade Datainspektionen en plan till regeringen för hur man avsåg att genomföra uppdraget enligt regleringsbrevet. I maj 2003 fick två anställda till uppgift att arbeta vidare med uppdraget i enlighet med denna plan och med ledningsgruppen som styrgrupp.

Ett skriftligt förslag till system för verksamhetsplanering och uppföljning presenterades första gången för styrgruppen i augusti 2003. Till grund för förslaget låg bl.a. de under februari framtagna strategierna samt den till regeringen överlämnade planen. Efter viss justering delades förslaget ut till samtliga anställda inom Datainspektionen. Vid ett möte därefter presenterades förslaget muntligen för de anställda varvid dessa gavs möjlighet att framföra synpunkter. Efter justeringar av förslaget presenterades det för styrgruppen. De anställda informerade sedan på nytt om förslaget.

Förslaget innebär bl.a. att den närmare verksamhetsplaneringen ska ske genom att en strategi tas fram och beslutas för ett år i taget, vilket innebär att verksamheten årligen kan ses över, utvecklas och anpassas till rådande förhållanden. För att skapa underlag för en sådan årlig anpassning innehåller också förslaget en metod som innebär att resultat av olika arbetsuppgifter ska dokumenteras löpande under verksamhetsåret och åskådliggöras på ett enhetligt sätt. Syftet är att genom s.k. verksamhetsmatriser kunna analysera samband mellan de olika arbetsinsatserna och deras resultat.

Datainspektionens styrelse har informerats om förslaget och givits tillfälle att ge synpunkter.

Datainspektionen har i januari 2004 beslutat om en försöksverksamhet där metoden med verksamhetsmatriser ska tillämpas på klagomålsärenden avseende PuL. Inspektionen har också tagit fram strategier för tillsyns- och informationsverksamheterna avseende år 2004.

Datainspektionen har under året arbetat fram informationsskriften "Dina rättigheter enligt personuppgiftslagen" vilket har redovisats för regeringen i början av 2004.

Kompetensförsörjning

Redovisning för budgetåret 2003

Under 2003 har inspektionen haft en mycket begränsad personalomsättning. En person har lämnat verksamheten med pension och någon nyanställning har inte gjorts. Inspektionen har därmed i februari 2004 totalt 39 anställda. Av dessa är ett tjugotal jurister varav sju har domarkompetens; av övriga jurister har flertalet notariemeritering. Dessutom finns personal med IT- respektive informatörskompetens samt administratörer.

Personalens åldersfördelning är genomsnittligt sett "medelålders". Inom lednings- respektive stöd-kompetensen är genomsnittsåldern 56 respektive 51 år. Inom kärnkompetensen är medelåldern 44 år. Eftersom inspektionen anser sig kunna erbjuda arbetsuppgifter inom ett intressant ämnesområde bedöms ålderssammansättningen dock inte vara sådan att inspektionen med anledning av kommande pensionsavgångar förutser några allvarliga problem med personalförsörjningen.

Det övergripande målet för jämställdhetsarbetet är att uppnå en jämn könsfördelning inom de olika personalkategorierna. När det gäller ledningskompetensen är nivån jämn. Inom kärnkompetensen är andelen kvinnor större och stöd-kompetensen utgörs av endast kvinnor. Målet har därför varit att totalt sett öka andelen män.

Även om flera anställda har utländsk bakgrund har ett annat mål varit att ytterligare öka andelen personal med annan etnisk och kulturell bakgrund än den traditionellt svenska. Mot bakgrund av ringa personalomsättning och att inspektionen av budgetskäl åren 2002-2003 tvingats minska sin personal från 43 till nuvarande 39 har dessa mål inte kunnat uppnås.

Mål för budgetåret 2004

Datainspektionens målsättning för kompetensförsörjningen är att inspektionen även i fortsättningen bör ha ca 40 anställda och att personalstyrkan huvudsakligen bör utgöras av kvalificerade jurister. I verksamheten behöver också finnas några IT-specialister.

Målen är även fortsättningsvis att öka andelen män framförallt i våra kärn- och stödkompetensgrupper samt andelen anställda med annan kulturell och etnisk bakgrund.

Möjligheterna att uppfylla målen är dock beroende av vilken personalrörlighet som uppkommer inom inspektionen under 2004 och de allmänna förutsättningarna för arbetsmarknaden.

Mål för budgetåren 2005-2006

Målen på längre sikt är för närvarande desamma som för 2004, dvs. att Datainspektionens personal ska ha hög juridisk kompetens m.m. och att personalsammansättningen i de olika kompetensgrupperna ska spegla samhället i fråga om ålder, kön och etnisk bakgrund.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	1/7-31/12 2003	Hela 2003
Totalt	6,7 %	7,3 %
Andel långtidsjuka (60 dagar eller mer)	74,0 %	74,0 %
Kvinnor	10,0 %	10,4 %
Män	1,5 %	2,0 %
Anställda 30-49 år	8,0 %	8,7 %
Anställda 50 år -	5,0 %	5,9 %

Uppgifterna om sjukfrånvaro under hela 2003 har erhållits från Arbetsgivarverkets statistik. När det gäller sjukfrånvaro under andra halvåret 2003 har det gjorts en ungefärlig bedömning med ledning av dels den totala årsstatistiken dels inspektionens egen kännedom om sjukfrånvaron. Datainspektionen kommer under 2004 att etablera ett närmare samarbete med företagshälsovården och ta fram bättre rutiner för kontakter med hel- respektive deltidssjukskrivna.

Styrelsen

Datainspektionens styrelse har sammanträtt sex gånger under verksamhetsåret. Styrelsen har bestått av generaldirektören och åtta andra ledamöter. Inga ersättare.

Utbetald lön och ersättning till generaldirektören samt ersättning till ledamöterna uppgår till totalt 937 366 kr varav till tidigare ledamöter 42 668.

Ordförande

Generaldirektör **Ulf Widebäck** (avgick med pension den 1 februari 2004). Övriga uppdrag: Inga. Ersättning: 21 525. Lön: 757 961kr.

Ledamöter

Politiskt sakkunnig **Marielle Andréasson Nakunzi**. Ersättning: 9 800 kr. Övriga uppdrag: Ledamot av Rättshjälpsnämnden.

Riksdagsledamot **Mats Berglind**. Ersättning: 7 600 kr. Övriga uppdrag: Inga.

F.d. riksdagsledamot **Margitta Edgren**. Ersättning: 13 200 kr. Övriga uppdrag: Ledamot i Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap.

Riksdagsledamot **Bertil Kjellberg**. Ersättning: 0 kr. Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Stadsbacken AB, Svenska Kommunförsäkrings AB, Advokatfirman Bertil Kjellberg AB och Advokatfirman Stoltz Intressenter AB.

Personalman **Ylva Lindahl**. Ersättning: 11 232 kr. Övriga uppdrag: Inga.

Informationsdirektör **Åke Rangborg**. Ersättning: 17 180 kr. Övriga uppdrag: Inga.

Riksdagsledamot **Inger René**. Ersättning: 18 600 kr. Övriga uppdrag: Inga.

Riksdagsledamot **Rigmor Stenmark**. Ersättning: 16 800 kr. Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Statens Nämnd för Internationella Adoptioner och ledamot i Gentekniknämnden.

Riksdagsledamot **Majléne Westerlund Panke**. Ersättning: 20 800 kr. Övriga uppdrag: Ledamot i Statens Personadressregisternämnd, Högskolan i Halmstad, Exportkontrollrådet, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning.

Förordnandet för Inger René gick ut den 20 november 2003. Från och med den 20 november 2003 har i stället förordnats Bertil Kjellberg.

Övriga uppdrag som anges är enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag styrelseledamot i aktiebolag och styrelse- eller rådsledamot i statliga myndigheter. Inga framtida åtaganden finns för ledande befattningshavare eller styrelseledamöter.

Personalföreträdare

Från Statstjänstemannaförbundet:

Birgitta Thormarker

Under åren 1997-2002 har till ledamöterna utbetalats för låga ersättningar för ett årligt tvådagars-sammanträde. Kompletterande ersättning har betalats ut till ledamöterna under 2003 och ingår i de belopp som anges ovan. Till tidigare ledamöter har av samma skäl år 2003 följande ersättningar utbetalats:

Thomas Fredén: 5 400 kr
Stig Gustafsson: 5 400 kr
Widar Andersson: 5 400 kr
Ronny Korsberg: 12 068 kr
Inger Lundgren: 7 200 kr
Annika Rosengren: 1 800 kr
Nils Rydén: 5 400 kr

Resultaträkning

(tkr)	Not	2003	2002
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag		29 427	32 734
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	1 628	1 964
Finansiella intäkter	2	25	48
Summa		31 080	34 746
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	3	-22 405	-26 810
Kostnader för lokaler		-4 424	-4 759
Övriga driftkostnader		-3 027	-3 413
Finansiella kostnader	4	-48	-57
Avskrivningar och nedskrivningar		-385	-479
Summa		-30 289	-35 518
VERKSAMHETSUTFALL		791	-772
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	5	791	-772

Balansräkning

(tkr)	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	6	133	238
Summa		133	238
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	7	401	439
Summa		401	439
Fordringar			
Kundfordringar		35	451
Fordringar hos andra myndigheter	8	288	402
Övriga fordringar		8	11
Summa		331	864
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	9	801	1 253
Övriga upplupna intäkter	10	8	331
Summa		809	1 584
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	11	-1 768	828
Summa		-1 768	828
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12	2 279	75
Summa		2 279	75
SUMMA TILLGÅNGAR		2 185	4 028
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	13	-2 819	-2 047
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		791	-772
Summa		-2 028	-2 819
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	14	365	556
Summa		365	556
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	15	535	630
Skulder till andra myndigheter	16	849	946
Leverantörsskulder		426	1 800
Övriga skulder		439	432
Summa		2 249	3 808
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	17	1 599	2 414
Övriga förutbetalda intäkter		0	69
Summa		1 599	2 483
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		2 185	4 028

Anslagsredovisning

REDOVISNING MOT ANSLAG

Anslag (tkr)	Not	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 01 46:03 Ramanslag Datainspektionen	18	3 049	29 954	2 000	31 003	29 358	1 645
Summa		3 049	29 954	2 000	31 003	29 358	1 645

Finansieringsanalys

(tkr)	Not	2003	2002
DRIFT			
Kostnader	19	-30 095	-35 039
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		29 427	32 734
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	20	1 613	1 954
Övriga intäkter		25	48
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		31 065	34 736
Minskning(+) av kortfristiga fordringar		1 309	-639
Minskning(-) av kortfristiga skulder		-2 442	2 208
KASSAFLÖDE TILL DRIFT		-163	1 266
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar		-242	-310
Summa investeringsutgifter		-242	-310
Finansiering av investeringar			
Lån i Riksgäldskontoret		289	301
- amorteringar		-385	-438
Försäljning av anläggningstillgångar		15	10
- därav medel som tillförts statsbudgeten		0	0
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		-81	-127
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		94	17
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		-229	-420
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-392	846
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		903	57
Ökning(+) av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		2 204	-2 567
Minskning(-) av avräkning med statsverket		-2 596	3 413
SUMMA FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		-392	846
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT		511	903

Tilläggsupplysningar och noter

(Belopp i tusental kronor där ej annat anges)

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens redovisning följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

Fakturor understigande 5 tkr exklusive moms har inte bokförts som periodavgränsningsposter per 2003-12-31.

Ändrade redovisningsprinciper

I enlighet med god redovisningssed periodiseras uppskattade konsultkostnader för upprättande av årsredovisningen för 2003 samt beräknade kostnader för revisionens granskning av denna som upplupna kostnader.

Omräkning av jämförelsetal för år 2002 har ej gjorts.

Revisionskostnaden har tidigare inte redovisats eftersom Riksrevisionen påför myndigheten denna kostnad första gången från och med 1 januari 2004.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk från och med budgetåret 2003. Avskrivning under anskaffningsåret skedde tidigare enligt approximativ metod med ett halvårs avskrivning från det halvår tillgången anskaffades.

Tillämpade avskrivningstider

3-5 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter
3-5 år	Maskiner och tekniska anläggningar
	Övriga kontorsmaskiner
	Inredningsinventarier
3 år	Datorer och kringutrustning

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Upplysningar om avvikelser

Avvikelser från ekonomiadministrativa regler

Enligt regleringsbrev får Datainspektionen ta ut avgifter för varor och tjänster med stöd av 4 § första stycket avgiftsförordningen (1992:191) med belopp motsvarande 6 procent av de totala kostnaderna för myndighetens verksamhet utan hinder av den begränsning som följer av 4 § andra stycket.

Ersättningar och andra förmåner

Arvoden till styrelseledamöter och ledande befattningshavare redovisas på sidan 35 i årsredovisningen.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se sid 34 i årsredovisningen.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
	Utbildning och konferenser	1 404	1 585
	Konsultuppdrag	149	292
	Försäljning av publikationer	60	77
	Realisationsvinster	15	10
	Summa	1 628	1 964
Not 2	Finansiella intäkter		
	Ränteutäkter räntekonto i Riksgäldskontoret	25	48
	Summa	25	48
Not 3	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	14 076	14 966
	Övriga kostnader för personal	8 329	11 844
	Summa	22 405	26 810
Not 4	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	14	7
	Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	27	33
	Övriga finansiella kostnader	7	17
	Summa	48	57
Not 5	Årets kapitalförändring		
	Periodiseringsdifferenser	791	-772
	Summa	791	-772

Balansräkning

Not 6	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2003-12-31	2002-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	593	593
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-50	0
	Ingående ackumulerade avskrivningar/nedskrivningar	-356	-236
	Årets avskrivningar	-104	-119
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	50	0
	Utgående bokfört värde	133	238
Not 7	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	3 219	2 937
	Årets anskaffningar	242	310
	Avyttrat/utrangerat, anskaffningsvärde	-917	-28
	Årets avskrivningar	-281	-360
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 779	-2 448
	Korrigerig av tidigare års avskrivningar, nedskrivningar och uppskrivningar	917	28
	Utgående bokfört värde	401	439
	varav finansiell leasing	0	0
Not 8	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	277	389
	Kundfordringar	0	13
	Övriga fordringar	11	0
	Summa	288	402
Not 9	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	678	1 141
	Övriga förutbetalda kostnader	123	112
	Summa	801	1 253
Not 10	Övriga upplupna intäkter		
	Övriga upplupna intäkter	8	331
	Summa	8	331

Not 11	Avräkning med statsverket		
	Ingående balans	828	-2 585
	Avräknat mot statsbudgeten:		
	Anslag	29 358	32 803
	Avräknat mot statsverkets checkräkning:		
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-31 954	-29 390
	Utgående balans	-1 768	828

Not 12	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Beviljad räntekontokredit hos Riksgäldskontoret enligt regleringsbrev	2 995	2 939
	Anslagsmedel	1 645	75
	Avgifter	600	0
	Övriga medel	34	0
	Summa behållning på räntekonto	2 279	75
	varav kortsiktigt likviditetsbehov	0	75

Det kortsiktiga likviditetsbehovet (30 dagar) täcks med ingående behållning på räntekontot samt anslagstilldelningen i januari.

Not 13	Balanserad kapitalförändring	2003-12-31	2002-12-31
	Periodiseringsdifferenser	2 819	2 047
	Summa	2 819	2 047

Not 14	Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	556	0
	Årets pensionskostnad	39	556
	Årets pensionsutbetalningar	-230	0
	Utgående avsättning	365	556

Not 15	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	630	767
	Under året nyupptagna lån	289	301
	Årets amorteringar	-384	-438
	Utgående balans	535	630
	Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing	535	630
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	1 500	1 500

Not 16	Skulder till andra myndigheter		
	Sociala avgifter	653	399
	Övriga skulder till andra myndigheter	196	547
	Summa	849	946

Not 17	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner och löner inklusive sociala avgifter	1 390	1 720
	Övriga upplupna kostnader	209	694
	Summa	1 599	2 414

Anslagsredovisning

Not 18 Uo 01 46:03 Datainspektionen
Utgående överföringsbelopp 2002 var -951 tkr. Enligt regeringsbeslut 5 2003-05-08 (Finansdepartementet) har posten Till regeringens disposition (4 000 tkr) tillförts Datainspektionen. Ingående överföringsbelopp blir därför 3 049 tkr.

Enligt samma regeringsbeslut dras 2 000 tkr in.

Den beviljade anslagskrediten uppgår till 449 tkr.

Finansieringsanalys

Not 19	Kostnader	2003	2002
	Kostnader enligt resultaträkningen	30 289	35 518
	Avskrivningar	-385	-479
	Avsättningar	191	0
	Kostnader	30 095	35 039

Not 20	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt resultaträkningen	1 628	1 964
	Realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar	-15	-10
	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 613	1 954

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2003	2002	2001	2000	1999
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	1 500	1 500	2 000	2 000	2 000
Utnyttjad	535	630	767	854	876
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 995	2 939	2 666	3 031	3 031
Maximalt utnyttjad	2 535	2 299	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	25	48	120	97	168
Räntekostnader	14	7	0	0	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	1 500	1 100	ET	ET	ET
Avgiftsintäkter	1 613	1 954	2 082	1 190	1 381
Anslagskredit					
Beviljad	449	882	800	909	909
Utnyttjad	0	952	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	1 645	0	2 461	3 862	7 428
varav in-tecknat	0	0	587	0	0
Bemyndiganden ET					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter	35	40	37	38	40
Medelantalet anställda	39	43	40	39	41
Driftkostnad per årsarbetskraft					
	853	875	859	743	684
Kapitalförändring					
Årets	791	-772	-698	-34	-44
Balanserad	-2 819	-2 047	-1 349	-1 315	-1 271

Stockholm den 11 februari 2004.

Marielle Andréasson Nakunzi

Mats Berglind

Margitta Edgren

Bertil Kjellberg

Ylva Lindahl

Åke Rangborg

Rigmor Stenmark

Majléne Westerlund Panke

Leif Lindgren

Datainspektionen

Post: Box 8114, 104 20 Stockholm

Besök: Fleminggatan 14, plan 9, Stockholm

E-post: datainspektionen@datainspektionen.se

Webbplats: www.datainspektionen.se

Telefon: 08-657 61 00 Fax: 08-652 86 52